

Join the
change

Fortum Oyj

Puolivuosikatsaus

Tammi–kesäkuu 2018

Sisällys

Uniper-ostotarjous päätökseen – tulos kohentui suotuisassa markkinatilanteessa	3
Fortumin toimitusjohtajan Pekka Lundmarkin kommentti	4
Uniper-investointi	5
Taloudellinen tulos	6
Taloudellinen asema ja rahavirta	8
Segmenttikatsaukset	9
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	16
Toiminta- ja sääntely-ympäristö	18
Avaintekijät ja riskit	20
Näkymät	21
Osakkeet ja osakepääoma	25
Konsernin henkilöstö	25
Tutkimus ja kehitys	26
Kestävä kehitys	26

Osavuositarkastuksen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	30
Lyhennetty konsernin tase	32
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	33
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	34
Nettovelan muutokset	36
Tunnusluvut	37
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	38
Tunnuslukujen laskentakaavat	58
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	60
Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit	61

Sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon, ellei toisin mainita.

Uniper-ostotarjous päätökseen – tulos kohentui suotuisassa markkinatilanteessa

Huhti–kesäkuu 2018

- Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 282 (219) miljoonaa euroa, +29 %
- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 153 (109) miljoonaa euroa, +40 %
- Osakekohtainen tulos oli 0,24 (-0,08) euroa, josta 0,11 (-0,04) euroa liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin, mukaan lukien 0,09 euron osakekohtainen myyntivoitto 10 prosentin Hafslund Produktions -omistusosuuden myynnistä. Vuonna 2017 Ruotsin veroviranomaisen tuloveropäätöksellä oli -0,14 euron vaikutus osakekohtaiseen tulokseen
- Liiketoiminnan rahavirta oli 361 (232) miljoonaa euroa
- Fortum saattoi 26.6.2018 päätökseen Uniper-ostotarjouksensa, jonka myötä Fortumista tuli Uniperin suurin osakkeenomistaja 47,35 prosentin osuudella

Tammi–kesäkuu 2018

- Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 820 (642) miljoonaa euroa, +28 %
- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 558 (421) miljoonaa euroa, +33 %
- Osakekohtainen tulos oli 0,68 (0,30) euroa, josta 0,18 (0,03) euroa liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin, mukaan lukien 0,09 euron osakekohtainen myyntivoitto 10 prosentin Hafslund Produktions -omistusosuuden myynnistä. Vuonna 2017 Ruotsin veroviranomaisen tuloveropäätöksellä oli -0,14 euron vaikutus osakekohtaiseen tulokseen
- Liiketoiminnan rahavirta oli 634 (514) miljoonaa euroa

Yhteenveto näkymistä

- Generation-segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: loppuvuodeksi 2018 suojattu noin 75 % hintaan 29 euroa/MWh ja vuodeksi 2019 noin 60 % hintaan 28 euroa/MWh
- Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 600–700 miljoonaa euroa vuonna 2018. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit

Taloudelliset avainluvut

	2017	Edelliset 12 kk
Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,1	8,8
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	0,8	3,6

Tunnuslukuja

Milj. euroa tai kuten merkitty	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	1 087	937	2 672	2 169	4 520	5 023
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	282	219	820	642	1 275	1 453
Vertailukelpoinen liikevoitto	153	109	558	421	811	948
Liikevoitto	256	66	738	456	1 158	1 440
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	24	35	70	94	148	124
Tulos ennen tuloveroja	241	49	734	461	1 111	1 384
Tulos/osake, euroa	0,24	-0,08	0,68	0,30	0,98	1,35
Liiketoiminnan rahavirta	361	232	634	514	993	1 113
Oma pääoma/osake, euroa			13,34	14,22	14,69	
Korollinen nettovelka (kauden lopussa)			5 271	605	988	

Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark:

"Syyskuussa 2017 ilmoitimme aikomuksestamme tehdä Uniperista ostotarjous ja tulla yhtiön suurimmaksi osakkeenomistajaksi. Siitä lähtien olemme määrätietoisesti työskennelleet tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Kesäkuun puolivälissä saimme viimeiset viranomaispäätökset, ja 26.6.2018 saatoimme onnistuneesti päätökseen järjestelyn, jonka myötä Fortumista tuli Uniperin suurin osakkeenomistaja 47,35 prosentin omistusosuudella.

Uniperin suurimpana osakkeenomistajana aiomme olla yhtiön sitoutunut, pitkäaikainen ja aktiivinen kumppani ja uskomme, että tästä hyötyvät kaikki sidosryhmät. On selvää, ettei matka tähän saakka ole ollut mutkaton, ja nyt suhde Uniperin kanssa on saatava uudelle tasolle. Olemme käynnistäneet uudelleen keskustelut yhtiön johdon kanssa siitä miten tavoite parhaiten saavutetaan. Ensimmäisenä konkreettisenä toimenpiteenä olemme esittäneet Fortumin talousjohtajaa Markus Rauramoja nimitettäväksi Uniperin hallintoneuvoston jäseneksi.

Toinen neljännes oli Fortumille myönteinen myös monella muulla tavalla. Ensimmäisen neljänneksen vahvan kehityksen jälkeen markkinahintojen suotuisa kehitys jatkui, mikä nosti sähkön ja päästöoikeuksien hintoja selvästi. Fortumille tämä heijastuu myös loppuvuodelle 2018 ja vuodelle 2019 tekemiemme suojausten hinnoissa.

Hintojen nousu ja onnistunut tuotannon optimointi paransivat huomattavasti Generation-segmentin tulosta ja sen myötä myös Fortum-konsernin tulosta. City Solutions -segmentin tulos oli pettymys, kun lämmönmyynti laski lämpimän sään seurauksena. Tulosta rasitti myös Recycling and Waste -liiketoimintamme heikompi tulos.

Kuten ensimmäisen neljänneksen osavuosisikatsauksessamme kerroimme, kiinnitämme jatkossa entistä enemmän huomiota käyttöomaisuusinvestointiemme priorisointiin ja liiketoimintojen kassavirran optimointiin, koska Uniper-investointi nosti velkaisuusastettamme yli tavoitetasomme. Tämä työ on edennyt hyvin. Toisella neljänneksellä keskityimme tehokkuuden parantamiseen, myimme 10 prosentin vähemmistöosuutemme Hafslund Produktionsissa ja teimme uudelleenjärjestelyjä uusiutuvan energian portfolioissamme. Kaikki nämä toimenpiteet vahvistavat kassavirtaamme selvästi.

Kesäkuussa sovimme myyvämmä enemmistöosuuden 185 megawatin aurinkovoimakapasiteetistamme Intiassa vapauttaaksemme pääomaa lisäinvestointeihin. Vain kolme viikkoa myöhemmin voitimme oikeuden rakentaa Intiaan 250 megawattia uutta aurinkovoimakapasiteettia. Jatkamme investointejamme uusiutuvaan energiaan myös Venäjällä. Kesäkuussa voitimme oikeuden rakentaa 110 megawattia aurinkovoimakapasiteettia Venäjälle. Samassa huutokaupassa Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto voitti oikeuden rakentaa 823 megawattia tuulivoimakapasiteettia. Nämä kaikki ovat esimerkkejä siitä, miten toteutamme pääoman kierrätystä taserakenteemme keventämiseksi ja mahdollistamme lisäinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantokapasiteettiin kumppanuuksia ja muita yhteistyömuotoja hyödyntämällä."

Uniper-investointi

Syyskuussa 2017 Fortum ja E.ON allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan E.ONilla oli oikeus tarjota 46,65 %:n omistusosuutensa Uniperissa Fortumille julkisessa ostotarjouksessa. Fortum teki marraskuussa 2017 vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikille Uniperin osakkeenomistajille. Käteisostotarjous Uniperin osakkeenomistajille oli kokonaisarvoltaan 22 euroa osakkeelta, joka vastasi 36 %:n preemiota suhteessa Uniperin osakkeen hintaan toukokuun 2017 lopussa eli ennen Uniperia koskeneita yrityskauppaspekulaatioita. Helmikuussa 2018 Fortum ilmoitti, että yhtiön Uniper-ostotarjouksen lopullinen hyväksymisaste oli 47,12 %.

Julkisen ostotarjouksen loppuun saattaminen edellytti viranomaishyväksyntöjä useissa maissa. Vuoden 2018 toisella neljänneksellä Fortum sai Uniper-järjestelylleen Venäjän kilpailulainsäädännön ja strategia investointeja koskevan lain mukaiset viranomaishyväksynät. Näiden päätösten myötä Fortum voi hankkia enintään 50 prosenttia Uniperin osakkeista ja äänioikeuksista. Fortum sai toisella neljänneksellä myös EU:n kilpailulainsäädännön alaisen hyväksynnän Uniper-järjestelylleen Euroopan komissiolta. Viranomainen ei asettanut päätökselleen ehtoja. Tarvittavat hyväksynät Yhdysvalloissa ja Etelä-Afrikassa oli saatu jo aiemmin.

Fortum saattoi ostotarjouksen päätökseen 26.6.2018, jolloin siitä tuli Uniperin suurin osakkeenomistaja 47,35 %:n osuudella. Ostotarjouksessa osakkeensa tarjonneille osakkeenomistajille maksettiin yhteensä 3,7 miljardia euroa (21,31 euroa osakkeelta). Fortumin kokonaisinvestoinnista 1,95 miljardia euroa rahoitettiin kassavaroista ja 1,75 miljardia euroa ostotarjousta varten otetulla lainalla.

Osuus Uniperin tuloksesta kasvattaa Fortumin osakekohtaista tulosta, ja Uniperin osinko Fortumin kassavirtaa. Järjestely nosti Fortumin velkaisuuden yli yhtiön tavoitetason, joka on nettovelan ja käyttökattteen suhteena noin 2,5x. Fortum kuitenkin odottaa, että velkaisuusaste pienenee ajan myötä yhtiön omien toimintojen kassavirran ja Uniperin tulevan osingon yhteisvaikutuksen ansiosta kohti tavoitetasoa.

Uniper on yhdistelty Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen. Hankintameno ja siihen liittyvät välittömät kustannukset, yhteensä 3,7 miljardia euroa, raportoidaan kohdassa "Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä". Lopullinen IFRS:n mukainen hankintamenolaskelma saatetaan päätökseen yhden vuoden kuluessa. Fortumin osuus Uniperin tuloksesta raportoidaan neljännesvuoden viiveellä, koska Uniper julkaisee osavuositietonsa myöhemmin kuin Fortum. Siksi Fortumin kolmannen vuosineljänneksen 2018 osavuositietaus ei sisällä osuutta Uniperin tuloksesta. Fortumin vuoden 2018 tilinpäätös sisältää Fortumin osuuden vain Uniperin kolmannen vuosineljänneksen tuloksesta (liite 6).

Taloudellinen tulos

Liikevaihto segmenteittäin

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Generation	425	402	923	876	1 677	1 724
City Solutions	187	205	562	495	1 015	1 082
Consumer Solutions	326	164	873	406	1 097	1 564
Russia	228	238	565	586	1 101	1 080
Muut toiminnot	33	24	64	48	102	118
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-92	-73	-253	-191	-367	-429
<i>Eliminoinnit</i>	-20	-23	-61	-52	-103	-112
Yhteensä	1 087	937	2 672	2 169	4 520	5 023

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Generation	183	111	435	277	603	761
City Solutions	21	37	150	131	262	281
Consumer Solutions	26	8	57	22	57	92
Russia	73	88	215	256	438	397
Muut toiminnot	-20	-24	-36	-44	-83	-75
Yhteensä	282	219	820	642	1 275	1 453

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Generation	152	78	372	214	478	636
City Solutions	-21	1	66	57	98	107
Consumer Solutions	11	6	29	18	41	52
Russia	37	53	141	185	296	252
Muut toiminnot	-27	-28	-50	-52	-102	-100
Yhteensä	153	109	558	421	811	948

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Generation	230	34	509	264	501	746
City Solutions	-13	0	75	59	102	118
Consumer Solutions	22	8	38	-1	39	78
Russia	37	53	142	185	295	252
Muut toiminnot	-20	-28	-25	-52	221	248
Yhteensä	256	66	738	456	1 158	1 440

Huhti–kesäkuu 2018

Fortumin liikevaihto kasvoi 16 % pääasiassa Hafslundin yhdistelemisen seurauksena. Vertailukelpoinen liikevoitto parani 40 % pääasiassa saavutettujen sähkön hintojen nousun ja Ruotsin vesi- ja ydinvoimaloiden kiinteistö- ja kapasiteettiverojen laskun myötä. Lähinnä lämpimien säiden myötä heikentynyt City Solutions -segmentin tulos sekä Venäjän ruplan heikkeneminen tasoittivat osittain tulosparannuksen vaikutuksia.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä, mukaan lukien suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos, myyntivoitot ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvät oikaisut, oli 103 (-42) miljoonan euron positiivinen vaikutus liikevoittoon (liite 4).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 24 (35) miljoonaa euroa, josta Stockholm Exergin (aiemmin Fortum Värme) osuus oli -4 (1) miljoonaa euroa ja TGC-1:n osuus 24 (19) miljoonaa euroa. TGC-1:n osuus tuloksesta perustuu yhtiön julkaisemaan vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen osavuositarkastukseen (liite 11). Vertailukaudella osuus elokuussa 2017 myydyin Hafslund ASA:n tuloksesta oli 17 miljoonaa euroa.

Tammi–kesäkuu 2018

Fortumin liikevaihto kasvoi 23 % pääasiassa Hafslundin yhdistelemisen myötä. Vertailukelpoinen liikevoitto parani 33 % lähinnä vesivoimatuotannon kasvun, saavutettujen sähkön hintojen nousun sekä Ruotsin vesi- ja ydinvoimaloiden kiinteistö- ja kapasiteettiverojen laskun seurauksena. Myös hankittujen Hafslund-liiketoimintojen yhdistelemisellä oli positiivinen vaikutus liikevoittoon. Venäjän ruplan heikkeneminen tasoitti osittain tulosparannuksen vaikutuksia.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä, mukaan lukien suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos, myyntivoitot ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvät oikaisut, oli 180 (34) miljoonan euron positiivinen vaikutus liikevoittoon (liite 4).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 70 (94) miljoonaa euroa, josta Stockholm Exergin (aiemmin Fortum Värme) osuus oli 37 (44) miljoonaa euroa ja TGC-1:n osuus 29 (20) miljoonaa euroa. TGC-1:n osuus tuloksesta perustuu yhtiön julkaisemiin vuoden 2017 neljänneksen neljänneksen ja vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen osavuositarkastuksiin (liite 11). Vertailukaudella osuus elokuussa 2017 myydyin Hafslund ASA:n tuloksesta oli 31 miljoonaa euroa.

Nettorahoituskulut olivat 74 (88) miljoonaa euroa.

Tulos ennen tuloveroja oli 734 (461) miljoonaa euroa.

Katsauskauden verot olivat 119 (190) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman efektiivinen tuloverokanta oli 16,2 % (41,2 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta oli 21,0 % (20,3 %), kun osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, verovapaita myyntivoittoa, verokantojen muutoksia ja muita merkittäviä kertaluonteisia tuloverotuspäätöksiä ei oteta huomioon (liite 7).

Kauden tulos oli 615 (271) miljoonaa euroa. Osakekohtainen tulos oli 0,68 (0,30) euroa, josta 0,18 (0,03) euroa liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriiin, mukaan lukien 0,09 euron osakekohtainen myyntivoitto 10 prosentin Hafslund Produksjon -osuuden myynnistä. Ruotsin veroviranomaisen tuloveropäätöksellä oli -0,14 euron vaikutus osakekohtaiseen tulokseen vertailukaudella vuonna 2017.

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Tammi–kesäkuussa 2018 liiketoiminnan rahavirta kasvoi 120 miljoonalla eurolla ja oli 634 (514) miljoonaa euroa. Muutosta selittävät pääasiassa 178 miljoonaa euroa korkeampi vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) ja 196 miljoonaa euroa suuremmat toteutuneet valuuttakurssierot, joiden vaikutusta tasoitti käyttöpääoman 239 miljoonan euron kasvun negatiivinen vaikutus. Toteutuneet valuuttakurssierot olivat 133 (-63) miljoonaa euroa, ja ne liittyivät Fortumin venäläisten ja ruotsalaisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuutanvaihtosopimusten jatkamiseen. Käyttöpääoman -174 (65) miljoonan euron muutos vuoden 2018 ensimmäisellä puoliskolla johtui pääasiassa päivittäin selvitettyjen futuuripositioiden kassavaikutuksesta Nasdaq OMX Europe Commodities -kauppapaikassa (Rahavirtalaskelman lisätietoja).

Käyttöomaisuusinvestoinnit pienenevät 56 miljoonalla eurolla ja olivat 252 (308) miljoonaa euroa. Osakehankinnat olivat 3 750 euroa (51) miljoonaa euroa ja liittyvät pääasiassa Uniper-investointiin (liite 6). Investointien rahavirta laski -3 959 (-199) miljoonaa euroon. Muutos sisältää hyödykejohdannaiskaupassa käteisvakuuksina käytettyjen pankkitalletuksien sekä muiden sidottujen rahavarojen kasvusta aiheutuvan -176 (72) miljoonan euron vaikutuksen.

Rahavirta ennen rahoitusta oli -3 326 (315) miljoonaa euroa.

Pitkäaikaisten lainojen nostot olivat 1 764 (36) miljoonaa euroa, Uniper-ostotarjousta varten otettu laina mukaan lukien. Pitkäaikaisia lainoja maksettiin yhteensä 551 (464) miljoonaa euroa, mikä sisälsi 413 miljoonaa euroa joukkovelkakirjalainojen ja 138 miljoonaa euroa muiden lainojen takaisinmaksuja. Likvidit varat pienenevät 3 107 (1 034) miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma raportointikauden lopussa oli 22 045 miljoonaa euroa (21 753 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Likvidit varat raportointikauden lopussa olivat 770 miljoonaa euroa (3 897 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Sijoitettu pääoma oli 18 134 miljoonaa euroa (18 172 milj. euroa vuoden 2017 lopussa).

Oma pääoma

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 11 850 miljoonaa euroa (13 048 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Emoyhtiön omistajille kuuluvan pääoman 1 198 miljoonan euron lasku johtui pääasiassa vuodelta 2017 maksetusta 977 miljoonan euron osingosta, kassavirran suojausten käypään arvoon arvostamisen -488 miljoonan euron vaikutuksesta ja -358 miljoonan euron muuntoeroista, joiden vaikutusta tasoitti kauden 600 miljoonan euron tulos. Yhtiökokous hyväksyi 1,10 euron osingon/osake 28.3.2018, ja osinko maksettiin 10.4.2018.

Rahoitus

Nettovelka kasvoi 4 238 miljoonalla eurolla ja oli 5 271 miljoonaa euroa (988 milj. euroa vuoden 2017 lopussa).

Raportointikauden lopussa konsernin likvidit varat olivat 770 miljoonaa euroa (3 897 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Likvidit varat sisältävät PAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo oli 401 miljoonaa euroa (246 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli 1,8 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja (liite 13).

Konsernin nettorahoituskulut olivat 74 (88) miljoonaa euroa, josta 59 (67) miljoonaa euroa oli nettokorkokuluja.

Syyskuussa 2017 Standard & Poor's ja Fitch Ratings asettivat Fortumin pitkän ja lyhyen ajan luottoluokituksen tarkkailuun Uniper-sijoituksen mahdollisten vaikutusten vuoksi. Tammikuussa 2018 Standard & Poor's laski Fortumin pitkäaikaisen luottoluokituksen tasolta BBB+ tasolle BBB negatiivisin näkymin. Lyhyen ajan luokitus pysyi tasolla A-2. Kesäkuussa 2018 Fitch Ratings laski Fortumin pitkäaikaisen luottoluokituksen tasolta BBB+ tasolle BBB vakain näkymin. Lyhyen ajan luokitus laski tasolle F3.

Tunnuslukuja

Vuoden 2018 toisen neljänneksen lopussa vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökateen (EBITDA) suhde viimeisen 12 kuukauden ajalta oli 3,6x (0,8x vuoden 2017 lopussa) eli korkeampi kuin pitkän aikavälin tavoite, joka on noin 2,5x yli suhdannesyklin.

Velkaantumisaste oli 44 % (7 % vuoden 2017 lopussa), ja omavaraisuusaste oli 55 % (61 % vuoden 2017 lopussa). Osakekohtainen oma pääoma oli 13,34 euroa (14,69 euroa vuoden 2017 lopussa). Sijoitetun pääoman tuotto viimeisen 12 kuukauden ajalta oli 8,8 % (7,1 % vuoden 2017 lopussa). Fortumin pitkän aikavälin tavoite sijoitetun pääoman tuotoksi on vähintään 10 % yli suhdannesyklin.

Segmenttikatsaukset

Generation

Generation-segmentti vastaa Fortumin sähköntuotannosta Pohjoismaissa. Siihen kuuluvat ydinvoima-, vesivoima- ja lämpövoimatuotanto, sähköntuotannon optimointi ja sähkökauppa, markkina-analyysi sekä globaalisti ydinvoiman asiantuntijapalvelut.

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	425	402	923	876	1 677	1 724
- sähkönmyynti	416	394	905	864	1 649	1 690
- josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	343	318	755	692	1 342	1 404
- muu myynti	10	8	18	12	28	34
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	183	111	435	277	603	761
Vertailukelpoinen liikevoitto	152	78	372	214	478	636
Liikevoitto	230	34	509	264	501	746
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (liite 11)**	-4	-5	-6	-7	-1	0
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)			5 765	5 724	5 672	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					8,4	11,1
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	37	42	76	67	264	273
Henkilöstön lukumäärä			1 127	1 075	1 035	

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa sisältävät vesi- ja ydinvoimatuotannon. Ne eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

** Voimalaitokset rakennetaan usein yhdessä muiden energiantuottajien kanssa, ja omistajat ostavat sähköntuotannon hinnalla, joka vastaa tuotannon kustannuksia korkokuluineen ja tuotantoveroineen. Osuus tuloksesta koostuu pääasiassa IFRS-oikaisuista (eli ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjanpidosta) ja poistojen kirjaamisesta alkuperäisistä kauppahinnan kohdistuksista konsernin taseessa (liite 18 vuoden 2017 tilinpäätöksessä).

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	II/18	II/17	I–II/18	I–II/17	2017	Edelliset 12 kk
Vesivoima Pohjoismaissa	5,1	4,9	11,4	10,1	20,7	22,0
Ydinvoima Pohjoismaissa	5,6	6,1	11,9	12,8	23,0	22,1
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,0	0,4	0,1	0,5	0,5	0,1
Yhteensä	10,7	11,4	23,4	23,4	44,2	44,2

Myynti Pohjoismaissa

TWh	II/18	II/17	I–II/18	I–II/17	2017	Edelliset 12 kk
Myynti Pohjoismaissa	12,2	13,1	26,4	27,3	51,8	50,9
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	10,4	10,6	22,6	22,1	42,2	42,8

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volyymit Pohjoismaissa sisältävät vesi- ja ydinvoimatuotannon. Ne eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Saavutettu sähkön hinta

EUR/MWh	II/18	II/17	I–II/18	I–II/17	2017	Edelliset 12 kk
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa*	33,1	30,0	33,4	31,3	31,8	32,8

* Segmentin sähkön tukkuhinta sisältää vesi- ja ydinvoimatuotannon. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Huhti–kesäkuu 2018

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa laski hieman. Ydinvoimatuotanto pieneni pääasiassa siksi, että Oskarshamn 1 -ydinvoimalaitos suljettiin kesäkuussa 2017. Tuotannosta 100 % (96 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Generation-segmentin saavutettu sähkön tukkumyyntihinta nousi korkeampien spot-hintojen ja tuotannon onnistuneen optimoinnin seurauksena.

Vertailukelpoinen liikevoitto lähes kaksinkertaistui saavutettujen sähkön hintojen nousun ja Ruotsin vesi- ja ydinvoimaloiden kiinteistö- ja kapasiteettiverojen laskun myötä. Ydinvoimatuotannon lasku Oskarshamn 1 -ydinvoimalaitoksen sulkemisen seurauksena tasoitti osittain kasvua.

Liikevoittoa vahvistivat 78 (-43) miljoonan euron myyntivoitot, suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvät oikaisut (liite 4).

Kesäkuussa 2018 Fortum myi 10 %:n omistusosuutensa Hafslund Produktionsista ja kirjasi myynnistä 77 miljoonan euron kertaluonteisen verovapaan myyntivoiton Generation-segmenttiin.

Tammi–kesäkuu 2018

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa pysyi ennallaan. Pienempi ydinvoimatuotanto kumosi tavallista suuremman vesivoimatuotannon vaikutuksen. Ydinvoimatuotanto laski pääasiassa siksi, että Oskarshamn 1 -ydinvoimalaitos suljettiin kesäkuussa 2017. Tuotannosta 100 % (98 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Generation-segmentin saavutettu sähkön tukkumyyntihinta nousi korkeampien spot-hintojen ja tuotannon onnistuneen optimoinnin seurauksena.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 74 % korkeamman saavutetun sähkön hinnan ja vesivoimatuotannon kasvun myötä. Tulosta vahvisti myös vesi- ja ydinvoimaloiden kiinteistö- ja kapasiteettiverojen lasku Ruotsissa. Ydinvoimatuotannon pieneneminen Oskarshamn 1 -ydinvoimalaitoksen sulkemisen seurauksena tasoitti osittain tulosparannusta.

Liikevoittoa vahvistivat 137 (51) miljoonan euron myyntivoitot, suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvät oikaisut (liite 4).

Kesäkuussa 2018 Fortum myi 10 %:n omistusosuutensa Hafslund Produktionsjonista ja kirjasi myynnistä 77 miljoonan euron kertaluonteisen verottoman myyntivoiton Generation-segmenttiin.

City Solutions

City Solutions -segmentti kehittää kestävästä kaupunkiratkaisuista kasvavaa liiketoimintaa Fortumille. Segmenttiin kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö, käyttö- ja kunnossapitopalvelut, biopolttoaineet sekä muut kiertotalouden ratkaisut. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa ja Puolassa. Segmenttiin kuuluvat myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Stockholm Exergistä (aiemmin Fortum Värme), joka on yhteisyritys ja yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	187	205	562	495	1 015	1 082
- lämmönmyynti	85	90	350	266	523	607
- sähkönmyynti	16	25	50	68	121	103
- jätteiden käsittelyn myynti*	47	46	97	88	195	204
- muu myynti**	39	43	64	73	175	166
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	21	37	150	131	262	281
Vertailukelpoinen liikevoitto	-21	1	66	57	98	107
Liikevoitto	-13	0	75	59	102	118
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (liite 11)	-1	4	43	50	80	73
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)			3 623	2 889	3 728	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					5,5	5,1
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	54	43	84	63	556	577
Henkilöstön lukumäärä			1 990	1 789	1 907	

* Jätteiden käsittelyn myynti koostuu jätteiden vastaanottomaksuista jätteiden käsittelylaitoksilla ja ympäristörakentamisen palvelumyynnistä.

** Muu myynti koostuu pääasiassa käyttö- ja kunnossapitopalveluista sekä polttoaineiden myynnistä.

Lämmönmyynti maittain

TWh	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Suomi	0,6	0,8	2,3	2,2	3,9	3,9
Puola	0,3	0,6	2,0	2,2	3,7	3,5
Norja	0,2	0,0	1,0	0,0	0,7	1,6
Muut maat	0,3	0,3	1,0	1,0	1,8	1,8
Yhteensä	1,4	1,7	6,3	5,4	10,0	10,8

Sähkönmyynti maittain

TWh	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Suomi	0,2	0,3	0,7	0,9	1,5	1,4
Puola	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4
Muut maat	0,2	0,1	0,4	0,3	0,7	0,7
Yhteensä	0,4	0,6	1,3	1,5	2,6	2,4

Fortum sai Hafslundin omistusjärjestelyt päätökseen 4.8.2017. Hafslund Heat -liiketoiminnasta ja Klemetsrudanleggetista (KEA) muodostuva Fortum Oslo Varme on yhdistelty tytäryhtiönä City Solutions -segmentin tulokseen 1.8.2017 alkaen. Fortumin omistusosuus Fortum Oslo Varmesta on 50 %.

Huhti-kesäkuu 2018

Lämmönmyyntivolyymi (pois lukien Fortum Oslo Varme) laski 29 %, koska kaikilla Fortumin kaukolämpöalueilla vallitsi raportointikaudella lämmin sää. Fortum Oslo Varmen yhdistelemisen osuus lämmönmyynnistä oli 0,2 TWh.

Vertailukelpoinen liikevoitto kääntyi tappiolliseksi pääasiassa lämmön- ja sähkönmyynnin selkeän laskun seurauksena. Tulosta rasittivat myös siirtyminen lämmön kausihinnoitteluun Suomessa sekä Recycling and Waste -liiketoiminnan tuloksen heikkeneminen. Liiketoiminnan kausiluonteisuuden vuoksi Fortum Oslo Varmen yhdistelemisellä oli 2 miljoonan euron negatiivinen vaikutus. City Solutions -liiketoiminnan kausiluonteisuuden odotetaan lisääntyvän Fortum Oslo Varmen yhdistelemisen ja uuden kausihinnoittelun vuoksi. Vuositasolla kausihinnoittelun vaikutuksen odotetaan olevan neutraali.

Fortum Oslo Varmen yhdistelemisellä oli 6 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökatteeseen.

Liikevoittoa vahvistivat suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos ja myyntivoitot, yhteensä 8 (-1) miljoonaa euroa (liite 4).

Tammi-kesäkuu 2018

Lämmönmyyntivolyymi kasvoi 17 % Fortum Oslo Varmen yhdistelemisen seurauksena. Toisen neljänneksen lämpimän sään negatiivinen vaikutus kumosi ensimmäisen neljänneksen kylmän sään positiiviset vaikutukset.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 16 % ensimmäisen neljänneksen hyvän tuloksen myötä. Tappiollinen toinen neljännes tasoitti osittain ensimmäisen neljänneksen positiivista vaikutusta. Fortum Oslo Varmen yhdistelemisellä oli 30 miljoonan euron positiivinen vaikutus. Polttoainehintojen nousu ensimmäisellä neljänneksellä, lämmön- ja sähkönmyynnin lasku toisella neljänneksellä sekä Recycling and Waste -liiketoiminnan heikompi tulos toisella neljänneksellä tasoittivat osittain Fortum Oslo Varmen yhdistelemisen positiivista vaikutusta.

Fortum Oslo Varmen yhdistelemisellä oli 46 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökatteeseen.

Liikevoittoa vahvistivat suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutos ja myyntivoitot, yhteensä 9 (2) miljoonaa euroa (liite 4).

Consumer Solutions

Consumer Solutions -segmentti kattaa sähkö- ja kaasutuotteiden vähittäismyynnin Pohjoismaissa ja Puolassa, mukaan lukien asiakaspalvelun, laskutuksen sekä perinnän. Fortum on Pohjoismaiden suurin sähkön vähittäismyyjä, ja yhtiöllä on noin 2,5 miljoonaa asiakasta ja useita tuotemerkkejä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Puolassa. Consumer Solutions tarjoaa sähkötuotteita ja niihin liittyviä palveluja sekä uusia digitaalisia kuluttajaratkaisuja.

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	326	164	873	406	1 097	1 564
- sähkönmyynti	278	115	760	291	862	1 331
- muu myynti	48	49	112	115	235	232
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	26	8	57	22	57	92
Vertailukelpoinen liikevoitto	11	6	29	18	41	52
Liikevoitto	22	8	38	-1	39	78
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)			645	129	638	
Investoinnit käyttömaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	12	1	21	3	493	511
Henkilöstön lukumäärä			1 485	986	1 543	

Myynti

TWh	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Sähkö*	5,9	2,7	16,5	6,7	20,5	30,3
Kaasu*	2,8	0,8	4,3	2,1	4,0	6,3

* Ei sisällä tukkumyyntiä.

Asiakkaiden määrä

Tuhatta*	II/18	II/17	2017
Sähkö	2 460	1 340	2 470
Kaasu	20	10	20
Yhteensä	2 480	1 360	2 490

* Pyöristettyä lähimpään 10 000:een.

Fortum sai Hafslundin omistusjärjestelyt päätökseen 4.8.2017. Hafslund Markets on yhdistelty Consumer Solutions -segmentin tulokseen 1.8.2017 alkaen.

Huhti-kesäkuu 2018

Hafslundin yhdisteleminen kasvatti merkittävästi sähkönmyyntiä ja sen myötä segmentin liikevaihtoa. Kilpailu ja asiakasvaihtuvuus Pohjoismaiden markkinoilla olivat edelleen haasteita.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 83 %. Hafslundin yhdistelemisen osuus oli 8 miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto ilman Hafslundia pieneni myyjien sähkönsiirtoyhtiöiden laskutuspalvelusopimusten muutosten ja myyntikatteiden laskun seurauksena. Kustannustehokkuuden paraneminen tasoitti osittain niiden negatiivista vaikutusta.

Hafslundin yhdistelemisellä oli 18 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökatteeseen. IFRS 15 -standardin käyttöönotolla oli 8 miljoonan euron positiivinen vaikutus

vertailukelpoiseen käyttökateeseen myyntiprovisioiden aktivoinnin johdosta. IFRS 15 -standardin vaikutuksesta 6 miljoonaa euroa liittyi Hafslundin toimintoihin.

Liikevoittoa vahvisti suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon 10 (2) miljoonan euron muutos (liite 4).

Tammi–kesäkuu 2018

Hafslundin yhdisteleminen sekä helmi- ja maaliskuun kylmä sää kasvattivat sähkönmyyntiä ja sen myötä segmentin liikevaihtoa. Kilpailu ja asiakasvaihtuvuus Pohjoismaiden markkinoilla olivat edelleen haasteita.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 61 %. Hafslundin yhdistelemisen osuus oli 21 miljoonaa euroa. Kannattavuutta rasittivat myyntikatteiden lasku ja myytyjen sähkönsiirtoyhtiöiden laskutuspalvelusopimusten muutokset.

Hafslundin yhdistelemisellä oli 40 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökateeseen. IFRS 15 -standardin käyttöönotolla oli 14 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökateeseen myyntiprovisioiden aktivoinnin johdosta. 10 miljoonaa euroa IFRS 15 -standardin vaikutuksesta liittyi Hafslundin toimintoihin.

Liikevoittoa vahvisti suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon 9 (-19) miljoonan euron muutos (liite 4).

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin yli 29 prosentin omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	228	238	565	586	1 101	1 080
- sähkönmyynti	195	192	443	427	837	853
- lämmönmyynti	33	42	121	155	258	224
- muu myynti	0	3	1	4	6	3
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	73	88	215	256	438	397
Vertailukelpoinen liikevoitto	37	53	141	185	296	252
Liikevoitto	37	53	142	185	295	252
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (liite 11)	26	19	31	20	31	42
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)			2 986	3 156	3 161	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %					10,1	9,5
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	22	42	40	73	277	244
Henkilöstön lukumäärä			3 427	3 714	3 495	

Sähkön- ja lämmöntuotanto Venäjällä

TWh	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto Venäjällä	6,7	6,1	15,0	13,0	26,3	28,3
Lämmöntuotanto Venäjällä	3,7	3,1	12,4	11,3	20,0	21,1

Fortumin keskeiset sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä

	II/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Sähkön spot-hinta (markkinahinta) Uralin alueella, RUB/MWh	1 004	1 012	1 008	1 023	1 041	1 033
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 755	3 614	3 755	3 614	3 685	3 755
Keskimääräinen kapasiteettihinta CCS ja muut, tRUB/MW/kk*	137	138	147	148	148	148
Keskimääräinen kapasiteettihinta CSA, tRUB/MW/kk**	957	819	1 054	901	899	977
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	539	492	600	539	535	567
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, RUB/MWh	1 803	1 738	1 840	1 807	1 813	1 830
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä, EUR/MWh***	24,4	27,0	25,7	28,5	27,5	26,1

* Sisältää forced mode -statuksen kapasiteettimaksut, säännellyt tariffit ja kahdenväliset sopimukset.

** Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

*** Muunnettu käyttämällä keskimuutoksia.

Chelyabinsk GRES:n 3-yksikkö otettiin käyttöön marraskuussa 2017. Fortumin 35 megawatin tuulivoimala otettiin käyttöön tammikuussa 2018, ja 35 megawatin aurinkovoimalat on yhdistelty joulukuusta 2017 alkaen.

Huhti–kesäkuu 2018

Sähköntuotanto kasvoi Chelyabinsk GRES:n 3-yksikön käyttöönoton myötä. Positiivista vaikutusta heikensi suunnittelematon seisokki Tyumen CHP-1 -voimalaitoksella. Lämmöntuotanto kasvoi kylmän sään myötä.

Liikevaihto euroissa laski Venäjän ruplan heikkenemisen seurauksena. Saatujen CSA-maksujen (Capacity Supply Agreement) (ks. "Avaintekijät ja riskit" sekä "Näkymät") ja lämmön- ja sähkönmyynnin kasvu tasoitti laskua osittain.

Vertailukelpoinen liikevoitto laski 30 %. Venäjän ruplan kurssimuutoksen negatiivinen vaikutus oli 6 miljoonaa euroa. Tulosta heikensivät luottotappiovaraukset, Tyumen CHP-1 -voimalaitoksen suunnittelematon seisokki ja sähkön myyntikatteiden lasku. Uusilla tuotantoyksiköillä ja saatujen CSA-maksujen kasvulla oli positiivinen vaikutus tulokseen. Saatujen CSA-maksujen nousuun olivat syinä Nyagan 1:n korkeammat CSA-maksut maksujakson viimeisinä vuosina, positiiviset spot-markkinakorjaukset ja uusiutuvan energian tuotantomuotojen maksut. Valtionobligaatioiden tuottojen lasku tasoitti osittain CSA-maksujen kasvun vaikutusta.

Tammi–kesäkuu 2018

Sähköntuotanto kasvoi Chelyabinsk GRES:n 3-yksikön käyttöönoton ja hyvän käytettävyyden myötä. Lämmöntuotanto kasvoi kylmän sään seurauksena. Vertailukauden 2017 ensimmäisen neljänneksen pienemmät sähkön tuotantomäärät johtuivat huoltoseisokista Nyaganin voimalaitoksella.

Liikevaihto euroissa laski Venäjän ruplan heikkenemisen seurauksena. Saatujen CSA-maksujen ja lämmön- ja sähkönmyynnin kasvu tasoittivat laskua osittain.

Vertailukelpoinen liikevoitto laski 24 %. Venäjän ruplan kurssimuutoksen negatiivinen vaikutus oli 18 miljoonaa euroa. Uudet tuotantoyksiköt ja korkeammat CSA-maksut vaikuttivat positiivisesti tulokseen. Tulosta heikensivät luottotappiovaraukset ja sähkön myyntikatteiden lasku. Saatuja CSA-maksuja kasvattivat Nyagan 1:n korkeammat CSA-maksut maksujakson viimeisinä vuosina, positiiviset spot-markkinakorjaukset ja uusiutuvan energian tuotantomuotojen maksut. Valtionobligaatioiden tuottojen lasku tasoitti osittain CSA-maksujen nousun vaikutusta. Vuoden 2017 ensimmäisen puoliskon tulosta paransi saatavien perinnän tehostumiseen liittynyt kertaerä.

Muut toiminnot

Muut toiminnot -segmentti koostuu kahdesta kehitysyksiköstä (M&A and Solar & Wind Development sekä Technology and New Ventures) ja konsernitoiminnoista. Lisäksi segmentti sisältää Fortumin omistussuuden Uniperista, joka on yhdistelty Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen (liite 6).

Uniperin hankintameno ja siihen liittyvät välittömät kustannukset raportoidaan kohdassa ”Osuudet osakkuus- ja yhteisyryksissä”. Lopullinen IFRS:n mukainen hankintamenolaskelma saatetaan päätökseen yhden vuoden kuluessa. Fortumin osuus Uniperin tuloksesta raportoidaan neljännesvuoden viiveellä, koska Uniper julkaisee osavuositarkastuksensa myöhemmin kuin Fortum. Siksi Fortumin kolmannen vuosineljänneksen 2018 osavuositarkastus ei sisällä osuutta Uniperin tuloksesta. Fortumin vuoden 2018 tilinpäätös sisältää Fortumin osuuden vain Uniperin kolmannen vuosineljänneksen tuloksesta (liite 6).

Kesäkuussa 2018 Fortum allekirjoitti sopimuksen, jolla se myi 54 %:n osuuden aurinkovoimayhtiöstään, jolla on neljä toiminnassa olevaa aurinkovoimalaitosta Intiassa. Kaupan velaton kokonaisarvo mukaan lukien Fortumin vähemmistöosuus nettovelasta, joka ei kaupan myötä enää sisälly Fortum-konserniin, on arviolta 150 miljoonaa euroa. Myynnillä on noin 20 miljoonan euron positiivinen vaikutus Fortumin tulokseen. Fortum arvioi saavansa järjestelyn päätökseen vuoden 2018 kolmannen neljänneksen alussa.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuoden 2018 toisella neljänneksellä olivat 3 868 (153) miljoonaa euroa. Nousu johtui pääasiassa Uniper-osakkeiden ostosta (liite 6). Investoinnit ilman yritysostoja olivat 122 (136) miljoonaa euroa (liite 4).

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin tammi–kesäkuussa 2018 olivat 3 988 (360) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 224 (308) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähköntuotanto- kapasiteetti, MW	Lämmöntuotanto- kapasiteetti, MW	Toimitus alkoi/alkaa
Generation				
Loviisa, Suomi	Ydinvoima	6		2018
Vesivoimaloita Suomessa ja Ruotsissa	Vesivoima	~12		2018
City Solutions				
Zabrze, Puola	CHP	75	145	2018
Russia				
Uljanovsk	Tuuli	35		Tammikuu 2018
Aurinko*	Aurinko	110		2021–2022
Muut toiminnot				
Ånstadblåheia, Norja	Tuuli	50		2018
Sørfjord, Norja	Tuuli	97		2019
Pavagada 2, Intia	Aurinko	250		2019

* Edellyttää erillistä investointipäätöstä.

Generation

Fortum osallistuu 1 600 MW:n Olkiluoto 3 (OL3) -ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta. Laitoksen toimittavan Areva-Siemens-yhteenliittymän kesäkuussa 2018 päivittämän aikataulun mukaan yksikön säännöllisen sähköntuotannon odotetaan alkavan syyskuussa 2019. OL3-ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortum omistaa 25 % OL3-ydinvoimalaitosyksiköstä ja on sitoutunut rakentamisen rahoitukseen omistusosuutensa suhteessa. Kesäkuun 2018 lopussa Fortumin saatavat OL3:n osalta olivat 145 miljoonaa euroa. Fortumin jäljellä oleva sitoumus OL3-yksikköön oli 88 miljoonaa euroa (liite 12). Maaliskuussa 2018 TVO ja laitostoimittajayhtiöt allekirjoittivat kattavan sovintosopimuksen, jonka mukaan laitostoimittajien yhteenliittymään kuuluvat yhtiöt maksavat TVO:lle 450 miljoonaa euroa korvauksena OL3-hankkeen viivästymisestä. TVO arvioi projektiaikataulun ja sovintosopimuksen perusteella OL3-hankkeen kokonaiskustannukseksi noin 5,5 miljardia euroa.

Kesäkuussa 2018 Fortum myi 10 %:n omistusosuutensa Hafslund Produksjon Holding AS:sta Svartisen Holding AS:lle. Fortum osti osuutensa Hafslund-omistusjärjestelyn yhteydessä vuonna 2017. Osakkeiden myyntihinta oli 160 miljoonaa euroa. Fortum kirjasi kaupasta vuoden 2018 toisella neljänneksellä 77 miljoonan euron myyntivoiton Generation-segmenttiin.

City Solutions

Fortumin ja Lietuvos Energijan yhteisyritys Kauno Kogeneracinė Jėgainė rakentaa jätepolttolaitetta käyttävän sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen Liettuan Kaunasiin. Voimalan sähköntuotantokapasiteetti on 24 MW ja lämmöntuotantokapasiteetti noin 70 MW. Fortumin omistusosuus yhteisyrityksestä on 49 %. Voimala on määrä ottaa käyttöön vuoden 2020 puolivälissä.

Fortum päätti vuonna 2015 uuden sähkön ja lämmön monipolttolaitoksen rakentamisesta Zabrzeen, Puolaan. Voimalaitos käyttää polttoaineenaan pääosin jäteterästä polttoainetta (RDF) ja hiiltä, mutta voi käyttää myös biomassaa ja polttoaineiden seoksia. Voimalaitos korvaa aiemmat, pelkkää hiiltä käyttävät, vanhentuneet yksiköt Zabrzessa ja Bytomissa. Voimalaitoksen tuotantokapasiteetti on 145 MW lämpöä ja 75 MW sähköä ja sen tuotannon on määrä alkaa vuoden 2018 loppuun mennessä.

Russia

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 110 MW aurinkovoimakapasiteettia. Voimalaitokset on määrä ottaa käyttöön vuosina 2021-2022.

Kesäkuussa 2018 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto (Fortumin osuus 50 %) voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 823 MW tuulivoimakapasiteettia. Tuulivoimalat otetaan käyttöön vuosina 2019–2023.

Kesäkuussa 2017 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 1 000 MW tuulivoimakapasiteettia. Tuulipuistot oli tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2018–2022. Lokakuussa 2017 sijoitusrahasto teki päätöksen ensimmäisen 50 MW tuulipuiston rakentamisesta. Sähköntuotannon odotetaan kuitenkin käynnistyvän vasta vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla.

Fortumin sekä Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahaston vuosina 2017 ja 2018 voittamiin uusiutuvan energian tuotantokapasiteetteihin liittyvät investointipäätökset tehdään tapauskohtaisesti. Fortumin sijoittama oman pääoma on enintään 15 miljardia ruplaa. Pitkällä aikavälillä Fortum pyrkii ylläpitämään kevyttä taserakennetta mahdollisten kumppanuuksien ja muiden yhteistyömuotojen avulla.

Muut toiminnot

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti oikeuden rakentaa 250 MW aurinkovoimaa Pavagadan tuulipuistoon Intian Karnatakaan. Investoinnin arvioidaan olevan noin 120 miljoonaa euroa. Voimalaitos arvioidaan otettavan käyttöön vuonna 2019. Fortumilla on jo 100 megawatin aurinkovoimalaitos Pavagadan aurinkopuistossa.

Kesäkuussa 2018 Fortum allekirjoitti sopimuksen, jolla se myi 54 %:n osuuden aurinkovoimayhtiöstään UK Climate Investmentsille (40 %) ja Elite Alfred Bergille (14 %). Kaupan kohteena olevalla yhtiöllä on neljä toiminnassa olevaa aurinkovoimalaitosta Intiassa. Elite Alfred Bergillä on optio ostaa enintään 16 %:n lisäosuus Fortumilta. Neljän aurinkovoimalaitoksen kokonaiskapasiteetti on 185 MW. Fortum aikoo säilyttää merkittävän vähemmistöosuuden yhtiöstä ja vastata edelleen laitosten käyttö- ja kunnossapitopalveluista pitkäaikaisen sopimuksen mukaisesti. Kaupan velaton kokonaisarvo mukaan lukien Fortumin vähemmistöosuus nettovelasta, joka ei kaupan myötä enää sisälly Fortum-konserniin, on arviolta 150 miljoonaa euroa. Myynnillä on noin 20 miljoonan euron positiivinen vaikutus Fortumin tulokseen. Fortum arvioi saavansa järjestelyn päätökseen vuoden 2018 kolmannen neljänneksen alussa.

Tammikuussa 2017 Fortum sai päätökseen kolmen tuulivoimaprojektin oston norjalaiselta Nordkraft-yhtiöltä. Kauppaan kuuluvat jo toiminnassa oleva Nygårdsfjellet-tuulipuisto ja kaikki tarvittavat luvat saaneet Ånstadblåheia- ja Sør fjord-projektit. Tuulipuistot on tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2018 ja 2019, ja niiden suunniteltu tuotantokapasiteetti on yhteensä noin 180 MW. Fortum ilmoitti maalisi- ja syyskuussa 2017 aloittavansa Ånstadblåheian ja Sør fjordin tuulivoimapuistojen rakentamiseen.

Vuonna 2016 Fortum teki lopullisen päätöksen investoida 75 MW:n tuulipuistoprojektiin Solbergissa Pohjois-Ruotsissa. Skellefteå Kraft osallistuu projektiin 50 %:n osuudella. Tuulipuisto otettiin käyttöön vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Toiminta- ja sääntely-ympäristö

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 88 (88) terawattituntia (TWh) vuoden 2018 toisella neljänneksellä. Sähkönkulutus Pohjoismaissa tammi-kesäkuussa 2018 oli 209 (201) terawattituntia. Kulutuksen kasvu johtui pääasiassa vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen vertailukautta kylmemmästä säästä sekä jonkin verran suuremmasta teollisuuden kulutuksesta.

Vuoden 2018 alussa Pohjoismaiden vesivarannot olivat 86 TWh eli 3 TWh pitkän ajan keskiarvoa suuremmat ja 11 TWh suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Vuoden 2018 toisen neljänneksen lopussa vesivarannot olivat 76 TWh eli 7 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 5 TWh edellisvuotta pienemmät. Sademäärät olivat selvästi tavanomaista pienemmät vuoden 2018 toisella neljänneksellä.

Vuoden 2018 toisella neljänneksellä sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 39,0 (27,4) euroa/MWh. Keskimääräinen sähkön aluehinta oli 42,0 (30,9) euroa/MWh Suomessa ja 38,5 (28,5) euroa/MWh Ruotsissa (SE3-alue, Tukholma). Hintoja nostivat kuiva sää ja vertailuvuotta korkeammat hiililauhdetuotannon marginaalikustannukset. Tammi-kesäkuussa 2018 sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 38,8 (29,3) euroa/MWh. Keskimääräinen sähkön aluehinta oli 42,0 (31,9) euroa/MWh Suomessa ja 38,8 (30,1) euroa/MWh Ruotsissa (SE3-alue, Tukholma).

Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuoden 2018 toisella neljänneksellä nousi 36,0 (29,8) euroon/MWh. Keskimääräinen spot-hinta tammi-kesäkuussa 2018 oli 35,7 (35,5) euroa/MWh.

CO₂-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta nousi toisen neljänneksen alun 13,3 eurosta 15,0 euroon tonnilta vuoden 2018 toisen neljänneksen lopussa.

Venäjä

Fortum toimii Länsi-Siperiassa pääasiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joilla teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Uralilla metalliteollisuuden keskittyneellä Tšeljabinskin alueella. Venäjän markkinat on jaettu kahteen hintavyöhykkeeseen, ja Fortum toimii hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue).

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjän sähkönkulutus vuoden 2018 toisella neljänneksellä oli 241 (238) TWh. Vastaava luku hintavyöhykkeellä 1 oli 185 (184) TWh. Sähkönkulutus tammi-kesäkuussa 2018 oli 530 (522) TWh ja 406 (402) TWh hintavyöhykkeellä 1.

Vuoden 2018 toisella neljänneksellä keskimääräinen sähkön spot-hinta (kapasiteettihinta pois lukien) nousi 3,8 prosenttia ja oli 1 191 (1 148) ruplaa/MWh hintavyöhykkeellä 1. Spot-hinta Uralin alueella laski 0,8 prosenttia ja oli 1 004 (1 012) ruplaa/MWh. Tammi-kesäkuun keskimääräinen sähkön spot-hinta (kapasiteettihinta pois lukien) nousi 2,1 % ja oli 1 189 (1 164) ruplaa/MWh hintavyöhykkeellä 1. Spot-hinta Uralin alueella laski 1,5 % ja oli 1 008 (1 023) ruplaa/MWh.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivut 60-62).

Euroopan sääntely-ympäristö

Kestävää rahoitusta koskevat lakiehdotukset esitetty

Toukokuussa 2018 Euroopan komissio esitteli ensimmäiset kestävän rahoituksen strategiaan ja toimintasuunnitelmaan perustuvat lakiehdotukset. Niihin sisältyi ehdotus koko Euroopan unionin kattavasta luokittelujärjestelmästä, joka auttaa sijoittajia arvioimaan taloudellisen toiminnan kestävyyttä ja vaikutuksia. Lisäksi muun kuin taloudellisen tiedon raportointia koskevia ohjeita tarkistetaan ja vihreille rahoitustuotteille kehitetään EU-merkki. Tämän tyyppinen sääntely vaikuttaa koko Euroopan rahoitussektoriin. On tärkeää varmistaa, että suunniteltu luokittelujärjestelmä kehitetään läpinäkyvästi ja markkinaehtoisesti.

EU:n jätepaketti julkistettu

Kiertotaloutta edistävä EU:n jätepaketti on julkistettu virallisesti, ja jäsenvaltioiden on otettava siihen liittyvä lainsäädäntö käyttöön heinäkuuhun 2020 mennessä. Kiinteän yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystavoitteita nostetaan ja yhdyskuntajätteen vientiä kaatopaikoille rajoitetaan entisestään vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi jätetilastojen laatua ja vertailukelpoisuutta parannetaan ja kierrätystavoitteiden laskentamenetelmiä yhdenmukaistetaan sekä vaaralliselle jätteelle perustetaan sähköisiä rekistereitä.

Saksan "hiilikomissio" nimitetty

Saksan hiilikomissio eli "kasvun, rakennemuutoksen ja työllisyyden komissio" nimitettiin kesäkuussa 2018. Sen tehtävänä on laatia strategia hiilestä luopumiselle. Painopisteenä on hiilestä luopumisen alueellisten vaikutusten lieventäminen. Koska Saksa ei todennäköisesti saavuta tavoitetta päästöjen vähentämisestä 40 prosentilla vuoteen 2020 mennessä, komission tehtävänä on myös esittää keinoja, joilla Saksa pystyy pienentämään eroa tavoitteeseen.

Hiilikomission on määrä esittää suosituksensa alueellisten vaikutusten lieventämiseksi lokakuussa sekä vuoden 2020 tavoitteeseen syntyneen eron pienentämiseksi marraskuussa. Loppuraporttia komissiolta odotetaan joulukuussa 2018. Aikataulu on erittäin tiukka, kun otetaan huomioon tehtävän laajuus ja monimutkaisuus. Lisäksi toimeksiannosta katsotaan puuttuvan laajempi yhteys Eurooppaan ja etenkin EU:n päästökauppajärjestelmään (ETS). Toimeksianto ei myöskään sisällä niiden mahdollisten vaikutusten arviointia, joita hiilestä luopumisella on sähkön tukkuihin. Energiateollisuutta komissiossa edustaa Saksan energia- ja vesivoimateollisuuden keskusliitto (BDEW).

Norjan parlamentti tukee Fortumin CCS-projektin rahoitusta

Kesäkuussa 2018 Norjan parlamentti hyväksyi 80 miljoonan Norjan kruunun rahoituksen Fortumin hiilidioksidin talteenotto- ja varastointiprojektiin (Carbon Capture and Storage, CCS) liittyvien esiselvitysten jatkamiselle Klemetsrudissa seuraavan 12 kuukauden ajaksi. Lopullisen päätöksen esiselvityksistä tekee Norjan öljy- ja energiaministeriö muutaman kuukauden kuluessa hallituksen aiemmin tänä vuonna käynnistämän laadunvalvonnan perusteella.

Suomen uusiutuvan energian tukijärjestelmä hyväksytty

Toukokuussa 2018 Suomen eduskunta hyväksyi lain uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta vuosille 2018–2020. Järjestelmä perustuu tarjouskilpailuun 1,4 terawattitunnista uusiutuvaa sähköä. Tarjouskilpailu perustuu todennäköisesti yhteen tarjouskierrokseen, ja se on määrä järjestää vuoden 2018 lopulla.

Järjestelmä on teknologianeutraali, mutta se ei sisällä vesivoimaa ja biopohjaiselle sähkölle on erityisvaatimuksia. Tarjouskilpailu on tarkoitettu vain uusille voimalaitosinvestoinneille. Tarjouksiin perustuva preemiojärjestelmä on yhdistelmä kiinteitä ja vaihtelevia preemioita. Projektit on oikeutettu tukeen 12 vuodeksi.

Suomen energiaverotukseen ehdotettu muutoksia

Toukokuussa 2018 Suomen hallitus ilmoitti useista muutoksista energiaverotukseen. Nykyinen sähkön ja lämmön yhteistuotannon hiilidioksidiveron puolitus poistetaan ja lämmityspolttoaineiden verotusta muutetaan vastaamaan liikennepolttoaineiden verotusta. Lisäksi sähkön kahdenkertaisesta verotuksesta luovutaan suurten akkujen osalta ja sähköautojen työpaikkalataamisen verokohtelua yksinkertaistetaan. Muutokset tulevat voimaan vuoden 2019 alussa, mutta yksityiskohtia ei ole vielä julkistettu. Fortum pitää kahta viimeksi mainittua ehdotusta myönteisenä kehityksenä, mutta näkee päätöksen sähkön ja lämmön yhteistuotannon sekä kaukolämmön verotuksen lisäämisestä negatiivisena.

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos altistuu useille taloudellisille, strategisille, energiapolitiikkaan ja -sääntelyyn liittyville, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille.

Sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa on Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta tärkeimpiä tekijöitä. Tukkuhinnan lyhyen aikavälin kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat, hydrologinen tilanne, lämpötila, taloudellinen kehitys sekä sähkön tuonnin ja viennin tasapaino.

Maailmantalouden kasvu on kiihtynyt viime aikoina. Yleinen talouskasvu vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin ja niiden myötä sähkön tukkuhintoihin Pohjoismaissa. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyys vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi valuuttakurssivaihtelujen kasvulla on muunto- ja transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen etenkin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta.

Pohjoismaissa muutokset sääntely- ja verotusympäristössä on lisännyt energia- ja ympäristöhuoltotoimialojen riskejä. Suurin strateginen riski on sääntely- ja markkinaympäristön kehittyminen suuntaan, jota emme ole pystyneet ennakoimaan ja valmistautumaan. Fortum on varautunut näihin epävarmuustekijöihin analysoimalla ja arvioimalla lukuisia energiamarkkinoiden ja sääntelyn tulevaisuuden kehityskulkuja ja niiden vaikutuksia eri tuotantomuotoihin ja teknologioihin. Tämän työn seurauksena Fortumin strategia uudistettiin vuonna 2016. Strategiauudistuksen painopistealueina olivat tulopohjan laajentaminen sekä toiminnan suuntaaminen uusiin liiketoimintoihin, teknologioihin ja markkinoihin. Ympäristönsuojelu luo ympäristöhuoltoliiketoiminnan perustan ja mahdollisuudet. Keskeistä on kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin kiristyvässä sääntely-ympäristössä.

Fortumin Venäjän liiketoiminnan kannalta keskeisiä tekijöitä ovat talouskasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon sääntely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Saadut takuuhintaiset kapasiteettimaksut uudelle (CSA) ja vanhalle (Competitive Capacity Selection, CCS) kapasiteetille ovat keskeinen kannattavuustekijä. Suurin osa Fortumin vuoden 2007 jälkeen rakennetusta kapasiteetista kuuluu CSA-järjestelmän piiriin. Jokaiselle takuuhinnan piirissä olevalle uudelle laitokselle maksetaan Venäjän valtion takaamaa takuuhintaa noin 10 vuoden ajan käyttöönotosta lähtien (uusiutuvalle energiantuotannolle noin 15 vuoden ajan). Saadut kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös kausivaihtelut ja käytettävyyden vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. CSA-maksuihin vaikuttavat muun muassa painotettu pääoman keskimääräinen kustannus (WACC), kuluttajahintaindeksi (CPI) sekä yhtiöiden sähkön spot-markkinoilta saamat tuotot (tuottoja tarkastellaan kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta). Lisäksi seitsemänneistä vuodesta käyttöönoton jälkeen laitokset saavat korotettuja CSA-maksuja.

Lisätietoja Fortumin riskeistä on luettavissa yhtiön vuosikertomuksessa.

Näkymät

Suojaukset

Kesäkuun 2018 lopussa noin 75 % Generation-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu hintaan 29 euroa/MWh loppuvuodeksi 2018 ja noin 60 % hintaan 28 euroa/MWh vuodeksi 2019.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaissojimuksilla, joista suurin osa on Nasdaq Commodities -termiinejä.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja myynnit

Tällä hetkellä Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 600-700 miljoonaa euroa vuonna 2018. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit. Kunnossapitoinvestointien arvioidaan olevan noin 300 miljoonaa euroa vuonna 2018 eli selkeästi alle poistojen tason.

Pohjoismaiset markkinat

Sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan kasvavan edelleen. Sähkönkulutuksen odotetaan kasvavan Pohjoismaissa keskimäärin noin 0,5 % vuodessa. Tulevien vuosien kasvu riippuu pitkälti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden talouskasvusta.

Öljyn, hiilen ja hiilidioksidipäästöoikeuksien hinnat nousivat vuoden 2018 toisella neljänneksellä. Sähkön hinta seuraavalle 12 kuukauden jaksolle nousi Pohjoismaissa ja Saksassa hiililauhdetuotannon marginaalikustannusten kasvun myötä. Hinta nousi Pohjoismaissa enemmän kuin Saksassa Pohjoismaiden heikentyneen hydrologisen taseen seurauksena.

Heinäkuun 2018 puolivälissä hiilen termiinihintaa (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2018 oli noin 97 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja CO₂-päästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2018 noin 16 euroa tonnia kohti. Pohjoismainen sähkön termiinihintaa Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli noin 53 euroa/MWh loppuvuodelle 2018 ja noin 37 euroa/MWh vuodelle 2019. Saksassa sähkön termiinihintaa oli noin 50 euroa/MWh loppuvuodelle 2018 ja noin 44 euroa/MWh vuodelle 2019. Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin 12 TWh pitkän ajan keskiarvon alapuolella ja 8 TWh vertailukautta pienemmät.

Generation

Generation-segmentin saavutettuun sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojausasteet, suojaushinnat, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyyden ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti segmentin

saavuttamassa sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Segmentin saavuttama sähkön tukkumyyntihinta sisältää myös lisäarvon, joka saavutetaan vesivoima- ja ydinvoimatuotannon optimoinnilla sekä kaupankäynnin hyödykemarkkinoilla.

EU:ssa tehtävien stressitestien perusteella Ruotsin ydinvoimaviranomainen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) on päättänyt uusista ruotsalaisia ydinreaktoreita koskevista säännöksistä. Operaattorien on tehtävä uudet turvallisuusinvestoinnit vuoteen 2020 mennessä.

Ydinjätemaksut tarkistetaan Ruotsissa kolmen vuoden välein. Maaliskuussa 2017 Ruotsin hallitus päätti uusista ydinjätemaksuista vuosille 2018-2020. Lokakuussa 2017 Ruotsin valtiopäivät päättivät muutoksista ydinjätemaksun laskentaperusteisiin sekä ydinjäterahaston investointilupiin. Ehdotuksen mukaan ydinjätemaksun laskentaperuste muuttui 40 käyttövuodesta 50 käyttövuodeksi. Lisäksi ydinjäterahasto voi nyt sijoittaa myös muihin instrumentteihin kuin valtion velkakirjoihin. Näiden muutosten myötä Fortumin vuosittaisten ydinjätemaksujen arvioidaan nousevan noin 8 miljoonaa euroa.

Tukholman valitustuomioistuin antoi 11.6.2018 päätöksensä Fortum Sverige AB:n vesivoiman kiinteistöveron oikaisuhakemuksesta vuosilta 2009–2014. Oikeuden päätös oli Fortumille kielteinen ja aiemman hallinto-oikeuden päätöksen vastainen. Fortum aikoo hakea valituslupaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kiistanalainen kiinteistövero kyseiseltä ajanjaksolta on korkoineen yhteensä noin 520 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 50 miljoonaa euroa). Päätöksellä ei ole vaikutusta Fortumin tulokseen, vaikka päätös jäisi voimaan valituksen jälkeen. Vesivoimalaitosten kiinteistöverotus Ruotsissa on ollut noin 12 kertaa suurempi kilowattituntia kohti kuin muiden energiantuotantomuotojen. Tämä on johtunut eri kiinteistöveroprosenteista ja erilaisista arvostusperusteista.

Ruotsin hallitus teki 12.4.2018 valtiopäiville vesivoiman tulevaisuutta koskevan lakiehdotuksen valtiopäivien energiatoimikunnan viimevuotisen työn perusteella. Lakiehdotuksen mukaan kaikki vesivoimatuotannon luvat tulisi uudistaa, mutta olemassa olevaa tuotantoa on kuitenkin suojeltava, jotta sillä on keskeinen rooli myös tulevaisuuden energijärjestelmässä. Ehdotuksessa otetaan huomioon myös vesistöjen luokittelu, joka tulisi tehdä vesivoimatuotantoa ja muuta infrastruktuuria suojellen. Lisäksi hallituksen ehdotuksessa todetaan, että toimialan tulisi perustaa yhteinen vesivoimarahasto, josta rahoitetaan suurin osa tarvittavista ympäristötoimista. Energiatoimikunta ehdotti rahaston suuruudeksi 10 miljardia kruunua, joka maksetaan 20 vuoden kuluessa. Suurimmat toimijat investoivat rahastoon vesivoimatuotannon markkinaosuutensa mukaisesti. Fortumin osuuden odotetaan olevan 20–25 prosenttia rahaston kokonaisrahoituksesta. Ruotsin valtiopäivät hyväksyi lain 19.6.2018. Sitä tuki kuuden puolueen laaja enemmistö, joka oli yhtä mieltä energiatoimikunnan työn tuloksista.

Syyskuussa 2016 Ruotsin hallitus esitteli tulevien vuosien budjettiehdotuksensa. Budjetin mukaan ydinvoiman kapasiteettivero pienennetään 1 500 kruunuun/MW kuukaudessa 1.7.2017 alkaen ja poistetaan kokonaan 1.1.2018. Vuonna 2017 Fortumin Ruotsin ydinvoimatuotannon kapasiteettivero oli 44 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 kapasiteettiveroa ei enää peritä. Lisäksi vesivoiman kiinteistövero laskee Ruotsissa 2,8 prosentista 0,5 prosenttiin. Veroa lasketaan neljässä vaiheessa: 2,2 prosenttiin vuoden 2017 tammikuussa; 1,6 prosenttiin vuoden 2018 tammikuussa; 1,0 prosenttiin vuoden 2019 tammikuussa; ja 0,5 prosenttiin vuoden 2020 tammikuussa. Vuonna 2017 vero pieneni Fortumin osalta 20 miljoonalla eurolla 95 miljoonaa euroon. Lisäksi sähkön hinnoista riippuvaa vesivoiman kiinteistöveron verotusarvoa tarkistetaan kuuden vuoden välein vuodesta 2019 alkaen. Tämänhetkisillä sähkön hinnoilla arvioituna verotusarvo olisi vuosina 2019–2024 nykyistä pienempi.

Ruotsalainen OKG AB päätti vuonna 2015 lopettaa sähköntuotannon Oskarshamnin ydinvoimalayksiköissä 1 ja 2. Ydinvoimalayksikkö 1:n tuotanto lopetettiin 17.6.2017, ja Oskarshamn 2 -yksikkö on ollut suljettuna kesäkuusta 2013 alkaen. Sulkemisprosessin arvioidaan kestävän useita vuosia.

City Solutions

City Solutions -divisioonan vakaa kasvu, rahavirta ja tulos syntyvät yritysostojen ja uusien laitosinvestointien kautta. Polttoainekulut, laitosten käyttöaste, joustavuus, tehokkuus ja jätteen vastaanottomaksut ovat kannattavuuden avaintekijöitä. Myös sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, sähkön hinta sekä sääolosuhteet vaikuttavat kannattavuuteen.

Fortum Oslo Varmen liiketoimintojen kehittämisen arvioidaan edellyttävän toiminnan integrointiin liittyviä kertaluonteisia kuluja sekä lisäinvestointeja tulevina vuosina. Kustannushyötyjä odotetaan syntyvän asteittain vuodesta 2019 alkaen, ja 5-10 miljoonan euron vuosittainen täysimääräinen hyöty saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Consumer Solutions

Fortumin hallitus hyväksyi joulukuussa 2017 Consumer Solutions -divisioonan uuden liiketoimintastrategian elokuussa 2017 tehdyn Hafslund Markets -yritysoston jälkeen. Strategisena tavoitteena on muodostaa johtava pohjoismainen asiakaskeskeinen kuluttajaliiketoiminta, jolla on useita tuotemerkkejä.

Pohjoismaisen kilpailun odotetaan pysyvän kireänä, mikä luo edelleen paineita myyntikatteisiin ja asiakasvaihuvuuteen. Consumer Solutions vastaa haasteelliseen markkinatilanteeseen ja vahvistaa kilpailukykyään jatkamalla panostusta uusien digitaalisten palvelujen kehittämiseen kuluttajille.

Hafslundin ja Fortumin kuluttajaliiketoiminnat täydentävät hyvin toisiaan, ja niiden yhdistämisellä voidaan saavuttaa sekä tuottoihin että kuluihin liittyviä synergiaetuja. Lyhyellä aikavälillä ensisijaisena tavoitteena on saavuttaa tuottoja lisäävää myyntiä hyödyntämällä molempien yhtiöiden parhaita käytäntöjä ja tarjoamalla lisätuotteita ja palveluita koko asiakaskunnalle. Kustannushyötyjä saadaan vuodesta 2019 alkaen, kun Hafslundin integraatio on saatu päätökseen. Kustannushyötyjen odotetaan kasvavan asteittain tulevina vuosina, ja tavoitellut noin 10 miljoonan euron vuosittaiset hyödyt saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Russia

Russia-segmentin CSA-sopimuksiin perustuvat kapasiteettimaksut ovat keskeinen yhtiön tuloskasvuun vaikuttava tekijä, sillä ne ovat huomattavasti korkeampia kuin CCS-huutokaupoista saatavat kapasiteettimaksut. Tällä hetkellä Fortumin CSA-kapasiteetti on 2 368 MW. Helmikuussa 2018 sähkön tukkukaupan viranomaisen julkaisi painotetun pääoman keskimääräisen kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksin (CPI) vuodelle 2017. Näitä tietoja käytettiin CSA-maksujen määrittämiseen vuodelle 2018. Kapasiteettimaksuja laskettiin vastaamaan Venäjän pitkän aikavälin valtion obligaatioiden alemmaa korkoa. Viranomaisen tarkasteli myös energiamarkkinoilta saatuja tuottoja ja kapasiteettimaksuja nostettiin pienempien tuottojen vuoksi.

Fortumin muu kapasiteetti Venäjällä on 2 544 MW, ja sillä on oikeus osallistua CCS-huutokauppaan. Pitkän aikavälin CCS-huutokaupat vuosille 2017-2019 pidettiin vuoden 2015 lopussa. Huutokauppa vuodelle 2020 pidettiin syyskuussa 2016, ja huutokauppa vuodelle 2021 pidettiin syyskuussa 2017. Kaikki Fortumin huutokaupassa tarjoamat voimalaitokset tulivat valituiksi. Fortum sai myös forced mode -statuksen osalle Argayashin voimalaitoksen kapasiteettia, eli yhtiö saa korkeamman maksun 195 MW:lle vuosiksi 2017-2019; 175 MW:lle vuodeksi 2020; ja 105 MW:lle vuodeksi 2021.

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 110 MW aurinkovoimakapasiteettia. Voimalaitokset on määrä ottaa käyttöön vuosina 2021-2022, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 14 000 ruplaa/MWh (hinta korjattu aikaisemmin ilmoitetusta).

Kesäkuussa 2018 Fortumin ja Rusnanon tuulivoimasijoitusrahasto (Fortumin osuus 50 %) voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 823 MW tuulivoimakapasiteettia. Tuulipuistot otetaan käyttöön vuosina 2019–2023, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 7 000–8 000 ruplaa megawattitunnilta (hinta korjattu aikaisemmin ilmoitetusta).

Fortumin Uljanovskin tuulipuisto lisättiin kapasiteettirekisteriin tammikuussa 2018. Teholtaan 35 MW:n puisto on Venäjän ensimmäinen teollisen mittaluokan tuulipuisto. Sen tuotantokapasiteetille maksetaan käyttöönotosta alkaen noin 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa nykyisin noin 11 000 ruplaa/MWh.

Joulukuussa 2017 Fortum osti kolme aurinkovoimayhtiötä. Kaikki kolme voimalaitosta ovat toiminnassa, ja niille maksetaan noin 15 vuoden ajan käyttöönotosta alkaen takuuhintaa, joka vastaa nykyisin noin 24 000:ta ruplaa/MWh. Laitokset otettiin käyttöön vuosina 2016 ja 2017.

Kesäkuussa 2017 Fortumin ja Rusnanon sijoitusrahasto voitti CSA-huutokaupassa oikeuden rakentaa 1 000 MW tuulivoimakapasiteettia. Tuulipuistot oli tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2018–2022, ja niiden tuotantokapasiteetille maksetaan 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka vastaa noin 7 000-9 000 ruplaa/MWh. Lokakuussa 2017 sijoitusrahasto teki päätöksen ensimmäisen 50 MW:n tuulipuiston rakentamisesta, ja sähköntuotannon odotetaan kuitenkin käynnistyvän vasta vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla.

Kaasun keskimääräinen hinta Venäjällä nousi noin 2 % vuonna 2017. Fortum arvioi kaasun keskimääräisen hinnan nousevan Venäjällä 3,6 % vuonna 2018.

Muut toiminnot

Yksityiskohtaiset tiedot Uniper-osakeomistuksesta ovat luettavissa tämän katsauksen Uniper-investointi -kappaleessa sekä liitetiedossa 6.

Kesäkuussa 2018 Fortum voitti oikeuden rakentaa 250 MW tuulivoimaa Pavagadan tuulipuistoon Karnatakassa, Intiassa. Investoinnin arvioidaan olevan noin 120 miljoonaa euroa. Aurinkopuistossa tuotetulle sähkölle taataan kiinteä 2,85 INR/kWh takuuhinta 25 vuodeksi. Laitoksen käytön odotetaan alkavan vuoden 2019 aikana.

Verotus

Fortumin vuoden 2018 efektiiviseksi veroasteeksi arvioidaan 19–21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta sekä verovapaita myyntivoittoja ei oteta huomioon.

Kesäkuussa 2018 Ruotsin hallitus päätti alentaa yhteisveroa kahdessa vaiheessa: nykyisestä 22,0 prosentista 21,4 prosenttiin tammikuusta 2019 alkaen ja 20,6 prosenttiin tammikuusta 2021 alkaen.

Maaliskuussa 2018 Ruotsin korkein hallinto-oikeus päätti olla myöntämättä Fortumille valituslupaa tilikausien 2009–2012 verotuksen korkovähennyksistä Ruotsissa. Siten hallinto-oikeuden kesäkuussa 2017 tekemä epäsuotuisa päätös jää voimaan. Ylimääräinen vero ja korko, yhteensä 1 175 miljoonaa Ruotsin kruunua (122 miljoonaa euroa), kirjattiin kuluksi vuoden 2017 toisella neljänneksellä ja maksettiin jo vuonna 2016. On vahvoja perusteita väittää, että edellä mainitut hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökset ovat EU-lakien ja niiden mukaisten perusoikeuksien vastaisia. Fortum aikoo turvautua muutoksenhakukeinoihin, joita voidaan soveltaa EU-lakien rikkomuksiin (liite 19).

Tukholman hallinto-oikeus antoi 11.5.2017 päätöksensä Fortumin vuotta 2013 koskevasta Ruotsin jälkiverotuspäätöksestä. Oikeuden päätökset eivät olleet Fortumille suotuisia. Fortum on valittanut päätöksistä. Jos päätökset pysyvät valituksesta huolimatta voimassa, niiden vaikutus nettotulokseen on 239 miljoonaa Ruotsin kruunua (23 miljoonaa euroa). Fortum ei ole tehnyt asiaan liittyvää varausta, koska lainopillisten arvioiden, Euroopan komission näkemyksen sekä sitä tukevien lainopillisten lausuntojen perusteella tapauksesta tulisi antaa Fortumin kannalta suotuisa päätös (liite 19).

Osakkeet ja osakepääoma

Fortumin osake Nasdaq Helsingissä

Tammi-kesäkuu 2018	Osakevaihto kpl	Arvo yhteensä euroa	Korkein euroa	Alin euroa	Keskihinta* euroa	Viimeisin euroa
FORTUM	290 984 229	5 324 123 576	21,04	16,43	18,29	20,44

* Kaupankäyntimäärillä painotettu.

	30.6.2018	30.6.2017
Markkina-arvo, milj. euroa	18 158	12 197
Osakkeenomistajia, kpl	124 845	135 183
Suomen valtion omistusosuus, %	50,8	50,8
Hallintarekisteröityjen ja ulkomaisten omistajien osuus, %	30,6	27,9
Kotitalouksien omistusosuus, %	9,8	11,4
Rahoitus- ja vakuutuslaitosten omistusosuus, %	1,5	1,8
Muiden kotimaisten sijoittajien osuus, %	7,4	8,2

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla, kuten Boat-, Cboe- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Tammi-kesäkuussa noin 65 % osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä.

30.6.2018 Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045 kappaletta. Fortum omisti 72 580 omaa osakettaan.

Yhtiökokous päätti 28.3.2018 valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta eli noin 2,25 % yhtiön kaikista osakkeista. Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Valtuutusta ei ollut käytetty 19.7.2018 mennessä.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Kesäkuun 2018 lopussa Fortumin henkilöstömäärä oli 8 951 (8 785 vuoden 2017 lopussa).

Kesäkuun 2018 lopussa Generation-segmentissä oli 1 127 työntekijää (1 035 vuoden 2017 lopussa), City Solutions -segmentissä oli 1 990 työntekijää (1 907 vuoden 2017 lopussa), Consumer Solutions -segmentissä oli 1 485 työntekijää (1 543 vuoden 2017 lopussa), Russia-segmentissä oli 3 427 työntekijää (3 495 vuoden 2017 lopussa) ja Muut toiminnot -segmentissä oli 922 työntekijää (805 vuoden 2017 lopussa).

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on olennainen osa Fortumin strategiaa. Nykyisten liiketoimintojensa rinnalla yhtiö tutkii ja kehittää uusiutuvaan energiaan liittyviä uusia kasvuratkaisuja.

Fortumin tavoitteena on olla energiateknologian ja sovelluskehityksen edelläkävijä. Fortum kiihdyttää innovaatiotoimintaa ja uusien ratkaisujen kaupallistamista vahvistamalla omaa kehitystyötään ja digitalisaation hyödyntämistä sekä solmimalla kumppanuuksia maailman johtavien toimittajien ja tutkimuslaitosten sekä nousevien teknologia- ja palveluyritysten kanssa. Fortum investoi suoraan ja välillisesti lupaavia uusia innovaatioita kehittäviin kasvuyrityksiin. Yhtiö keskittyy teknologioihin, jotka tarjoavat älykkäitä ratkaisuja tulevaisuuden hajautetun energijärjestelmän tarpeisiin ja joissa on potentiaalia muuttaa nykyistä energijärjestelmää ratkaisevasti sekä vauhdittaa siirtymää kiertotalouteen. Fortum investoi myös teknologioihin, jotka tukevat nykyisen tuotannon ja järjestelmien parempaa hyödyntämistä ja jotka voivat luoda uusia markkinoita ja tuotteita Fortumille. Fortum pyrkii jatkuvasti kehittämään puhtaan energian ratkaisuja sekä ratkaisuja, jotka parantavat resurssi- ja systeemitehokkuutta.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehityksen menot vuositasona. Vuonna 2017 Fortumin tutkimus- ja kehityksen menot olivat 53 (52) miljoonaa euroa eli 1,2 % (1,4 %) liikevaihdosta.

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan liiketoiminnassaan huomioon tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun ja on määritellyt kestävän kehityksen painopistealueensa seuraavasti:

Taloudellinen vastuu	Sosiaalinen vastuu	Ympäristövastuu
Taloudellinen lisäarvo sidosryhmille	Laitos- ja työturvallisuus	Energia- ja resurssitehokkuus
Pitkän aikavälin arvonluonti ja kasvu	Energian toimitusvarmuus asiakkaille	Ympäristövaikutusten vähentäminen
Toimitusketjun vastuullisuus	Henkilöstön hyvinvointi	Ilmastomyönteinen energiantuotanto ja järjestelmät
Asiakastyytyväisyys	Liiketoiminnan eettisyys ja määräystenmukaisuus	Kaupunkien kestävätkratkaisut

Konsernitason kestävän kehityksen tavoitteet liittyvät tärkeimpiin painopistealueisiin ja painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia. Ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi ne mittaavat yhtiön mainetta, asiakastyytyvyyttä, henkilöstön hyvinvointia sekä sähkön- ja lämmöntuotannon varmuutta. Tavoitteet asetetaan vuosittain ja ne perustuvat toiminnan jatkuvaan parantamiseen. Turvallisuuden osalta vuonna 2018 seurattavat tavoitteet ovat vakavien työtaturmien lukumäärä sekä yhdistetty oman henkilöstön ja urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus (LWIF). Uusi mittari vuonna 2018 on GAP-indeksi, joka mittaa, kuinka hyvin konsernin EHS-minimivaatimukset (EHS=ympäristö, työterveys ja turvallisuus) toteutuvat voimalaitostasolla.

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Fortum julkaisee vuosittain Kestävän kehityksen raportin, jossa on lisätietoja yhtiön kestävän kehityksen toiminnasta.

Kestävän kehityksen konsernitavoitteet ja tulokset 2018*

	Tavoite	II/18	I-II/18	2017	Viiden vuoden keskiarvo
Ympäristövastuu					
Energian kokonaistuotannon CO ₂ – ominaispäästö, viiden vuoden keskiarvo, g/kWh	< 200	186	182	188	186
Merkittävät EHS poikkeamat, kpl	≤ 20	4	12	20	-
Sosiaalinen vastuu					
CHP-laitosten energiakäytettävyys, %	> 95,0	95,4	96,3	96,1	-
Poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus (LWIF), oma henkilöstö ja urakoitsijat	≤ 2,1	2,2	1,8	2,4	-
Vakavien työtaturmien lukumäärä, kpl	0	1	1	1	-
Työtaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti –tapausten tutkinnan laatu	Taso 3,0	Taso 3,0	Taso 3,0	Taso 2,0**	-
Sairauspoissaolot, %	≤ 2,2	2,9***	3,2***	2,2****	-

* Mainindeksiä, asiakastytyväisyyttä, energiatehokkuutta ja GAP-indeksiä koskevia konsernitavoitteita seurataan vuositasolla

** Asteikko muuttunut

*** Sairauspoissaolot tammi-toukokuulta 2018

**** Ei sisällä: DUON, Hafslund

Fortum on listattuna Nasdaq Helsingissä sekä mukana STOXX Global ESG Leaders, OMX GES Sustainability Finland, ECPI® ja Euronext Vigeo Eurozone 120 -indekseissä. Fortum on myös saanut luokituksen A- CDP:n (aikaisemmin Carbon Disclosure Project) vuosittaisessa arvioinnissa vuonna 2017 sekä Prime Status (B-) -luokituksen saksalaiselta oekom research AG:lta.

Fortumin kestävän kehityksen raportointi kattaa kaikki Fortumin määräysvallassa olevat toiminnot mukaan lukien tytäryritykset kaikissa toimintamaissa.

Taloudellinen vastuu

Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään sijoitetun pääoman tuotolla (tavoite: vähintään 10 %) ja pääomarakenteella (tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 2,5).

Fortum edellyttää liiketoimintakumppaneidensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta (Code of Conduct) sekä Fortumin Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille. Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa toimittajien kvalifioinnin ja toimittaja-auditointien avulla. Tammi-kesäkuussa 2018 Fortum teki kuusi toimittaja-auditointia Suomessa, Puolassa, Vietnamissa ja Intiassa. Lisäksi yksi Fortumin venäläinen hiilentoimittaja auditoitiin kolmannen osapuolen toimesta Bettercoal toimintaohjeen vaatimuksia vasten.

Ympäristövastuu

Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Tuotantotoiminnot noudattavat ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardia, ja 99,8 % (99,9 %) Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti on ISO 14001 -sertifioitu.

Fortumin tavoitteena on edistää resurssitehokkuuden parantamista ja siirtymistä kohti kattavampaa kiertotaloutta. Fortumin energiantuotanto perustuu pääosin hiilidioksidipäästöttömään vesi- ja ydinvoimaan sekä energiatehokkaaseen sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Fortumin strategian mukaisena tavoitteena on kasvaa aurinko- ja tuulivoimassa gigawattikokoluokkaan. Fortum olettaa huolen ilmastomuutoksesta kasvattavan vähäpäästöisten ja energiatehokkaiden tuotteiden ja ratkaisujen kysyntää. Fortumin tavoitteena on hillitä ilmastomuutosta investoimalla hiilidioksidipäästöttömään energiantuotantoon ja parantamalla energia- ja resurssitehokkuutta.

Tammi-kesäkuussa 2018 Fortumin suorat hiilidioksidipäästöt olivat 10,6 (9,7) miljoonaa tonnia. EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piirissä oli 1,4 (1,5) miljoonaa tonnia kokonaishiilidioksidipäästöistä. Arvio Fortumille myönnettävistä ilmaisista päästöoikeuksista vuodelle 2018 on 0,8 (1,0) miljoonaa tonnia.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia, Mt)	I/18	II/17	I-II/18	I-II/17	2017	Edelliset 12 kk
Kokonaispäästöt	4,3	4,1	10,6	9,7	18,4*	19,3
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	0,3	0,7	1,4	1,5	2,4*	2,2
Myönnettyt päästöoikeudet	-	-	-	-	1,0	-
Päästöt Venäjällä	3,8	3,4	8,9	7,9	15,4	16,3

* Luku on tarkentunut tilinpäätöstiedotteessa 2017, Taloudelliset tiedot 2017 -raportissa ja Kestävä kehitys 2017 -raportissa esitetystä.

Tammi-kesäkuussa 2018 Fortumin energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt olivat 182 (186) g/kWh. Energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo oli 186 (188) g/kWh, mikä on parempi kuin Fortumin konsernitavoite 200 g/kWh.

Fortumin tavoitteena on korkeintaan 20 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Merkittäviä EHS-poikkeamia seurataan, raportoidaan, tutkitaan ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Tammi-kesäkuussa 2018 Fortumin toiminnoissa tapahtui 12 (10) merkittävää EHS-poikkeamaa. Merkittävistä EHS-poikkeamista kahdeksan oli tulipaloja, kaksi ympäristölupapoikkeamia, yksi vuoto ja yksi patoturvallisuuspoikkeama. EHS-poikkeamilla ei ollut merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Sosiaalinen vastuu

Fortumin sosiaalisen vastuun tavoitteet liittyvät sähkön ja lämmön toimitusvarmuuteen asiakkaille, laitos- ja työturvallisuuteen sekä henkilöstön hyvinvointiin. Fortumille hyvä turvallisuus on liiketoiminnan perusta sekä tehokkaan ja häiriöttömän toiminnan ehdoton edellytys. Fortumin tavoitteena on olla turvallinen työpaikka sekä omille työntekijöille että yritykselle töitä tekeville urakoitsijoille ja palveluntoimittajille. OHSAS 18001 -sertifioitu turvallisuusjohtamisjärjestelmä kattaa 98,4 % (99,9 %) Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti.

Tammi-kesäkuussa 2018 oman henkilöstön ja urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuus (LWIF) oli 1,8 (2,4), mikä oli parempi kuin asetettu tavoitetaso ($\leq 2,1$). Tammi-kesäkuussa 2018 yhtiön toiminnassa tapahtui 1 (0) vakava, työntekijän kuolemaan johtanut, työtapaturma Ruotsissa. Konsernitavoite vuodelle 2018 oli nolla vakavaa työtapaturmaa.

Tammi-kesäkuussa 2018 työtaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti -tapauksen tutkinnan laatu oli tasolla 3,0, ja asetettu tavoitetaso 3,0 saavutettiin. Vuonna 2018 Fortum ottaa käyttöön uusia työkaluja urakoitsijoiden turvallisuustulosten seurantaan osana toimittajien kvalifiointia sekä arvioi urakoitsijoiden turvallisuuskäytäntöjä systemaattisemmin työn aikana.

Tammi-toukokuussa 2018 sairauspoissaoloprosentti oli 3,2 (2,3), mikä ei saavuttanut asetettua tavoitetasoa ($\leq 2,2$).

Yhteiskunnan toiminta edellyttää häiriötöntä ja luotettavaa energiansaantia. Yhtiön CHP-laitosten energiakäytettävyys tammi-kesäkuussa 2018 oli keskimäärin 96,3 % (98,3 %), kun tavoitteena oli saavuttaa yli 95.0 %:n taso.

Espoo, 18.7.2018

Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:

Pekka Lundmark, toimitusjohtaja, puh. 010 452 4112
Markus Rauramo, talousjohtaja, puh. 010 452 1909

Sijoittajasuhteet ja talousviestintä: Ingela Ulfves, puh. 040 515 1531, Måns Holmberg, puh. 044 518 1518, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150, Pirjo Lifländer, puh. 040 643 3317 ja investors@fortum.com

Media: Pauliina Vuosio, puh. 050 453 2383

Tämä lyhennetty osavuosikatsaus on laadittu EU:ssa hyväksytyn IAS 34 *Osavuosikatsaukset* -standardin mukaisesti. Osavuosikatsauksen taloustiedot ovat tilintarkastamattomia.

Tapahtumakalenteri 2018

Fortum julkaisee tammi–syyskuun 2018 osavuosikatsauksensa 24.10.2018 noin klo 9.00.

Fortumin pääomamarkkinapäivä 2018 järjestetään 13.11.2018 Fortumin pääkonttorilla Espoossa.

Jakelu:

Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.com/fi

Osavuosikatsaukseen liittyvää lisätietoa (mukaan lukien vuosineljänneksitulokset) on Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.fi/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Liikevaihto	4	1 087	937	2 672	2 169	4 520	5 023
Muut tuotot		18	9	42	18	55	79
Materiaalit ja palvelut		-555	-483	-1 380	-1 088	-2 301	-2 593
Henkilöstökulut		-121	-106	-235	-199	-423	-459
Poistot	4,9,10	-130	-111	-262	-220	-464	-506
Muut kulut		-145	-138	-278	-258	-576	-596
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	153	109	558	421	811	948
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		103	-42	180	34	347	493
Liikevoitto	4	256	66	738	456	1 158	1 440
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 11	24	35	70	94	148	124
Korkokulut		-36	-46	-77	-83	-164	-158
Korkotuotot		10	9	18	16	32	34
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		-2	-7	-2	-6	-12	-8
Muut rahoituserät - netto		-11	-8	-13	-15	-50	-48
Rahoituskulut - netto		-39	-52	-74	-88	-195	-181
Voitto ennen tuloveroja		241	49	734	461	1 111	1 384
Tuloverot	7	-25	-118	-119	-190	-229	-158
Kauden voitto		215	-69	615	271	882	1 226
Jakautuminen:							
Emoyhtiön omistajille		216	-70	600	265	866	1 201
Määräysvallattomille omistajille		-1	0	15	5	16	26
		215	-69	615	271	882	1 226
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)							
Laimentamaton		0,24	-0,08	0,68	0,30	0,98	1,35

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	Liite	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen liikevoitto		153	109	558	421	811	948
Arvonalentumiset	4	0	0	0	0	6	6
Myyntivoitot ja muut	4, 6	76	1	102	2	326	426
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	4	49	-46	103	27	14	90
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	4, 14	-22	4	-26	5	1	-30
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		103	-42	180	34	347	493
Liikevoitto		256	66	738	456	1 158	1 440

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Kauden voitto	215	-69	615	271	882	1 226
Muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:						
Kassavirran suojaukset						
Käyvän arvon muutokset	-456	-31	-642	36	22	-656
Siirrot tuloslaskelmaan	-5	13	15	50	76	41
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-2	2	-2	-3	-4	-3
Laskennalliset verot	96	3	130	-17	-19	128
Nettosijoitusten suojaus						0
Käyvän arvon muutokset	-31	7	18	-4	23	45
Laskennalliset verot	6	-1	-4	1	-5	-10
Muuntoerot	-105	-367	-355	-172	-372	-555
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	3	-3	1	1	-10	-10
Muut muutokset	1	0	0	-1	-2	-1
	-492	-378	-839	-111	-291	-1 019
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:						
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	0	0	0	0	-13	-13
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	0	0	0	-2	6	8
	0	0	0	-2	-7	-5
Muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen	-492	-378	-838	-113	-298	-1 023
Laaja tulos yhteensä	-277	-447	-224	158	584	202
Laajan tuloksen jakautuminen						
Emoyhtiön omistajille	-268	-444	-230	154	571	187
Määräysvallattomille omistajille	-9	-4	7	4	13	16
	-277	-447	-224	158	584	202

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	9	1 110	486	1 064
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	10	10 088	9 882	10 510
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 11	5 668	2 111	1 900
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	14	846	845	858
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		107	115	140
Laskennalliset verosaamiset		59	39	73
Johdannaisinstrumentit	5	244	353	281
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	12	776	941	1 010
Pitkäaikaiset varat yhteensä		18 898	14 772	15 835
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		243	234	216
Johdannaisinstrumentit	5	362	88	240
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	12	569	321	395
Tuloverosaamiset		163	146	172
Myyntisaamiset ja muut saamiset		1 041	615	997
Talletukset ja arvopaperit (eräänntyminen yli kolme kuukautta)		68	1 277	715
Rahat ja pankkisaamiset		701	2 829	3 182
Likvidit varat	13	770	4 106	3 897
Lyhytaikaiset varat yhteensä		3 148	5 511	5 918
Varat yhteensä		22 045	20 283	21 753
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma		3 046	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		9 150	9 485	9 875
Muut oman pääoman erät		-419	30	54
Yhteensä		11 850	12 635	13 048
Määräysvallattomat omistajat		243	85	239
Oma pääoma yhteensä		12 093	12 720	13 287
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	13	5 030	3 942	4 119
Johdannaisinstrumentit	5	316	173	214
Laskennalliset verovelat		740	638	819
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	14	846	845	858
Muut varaukset	15	89	133	100
Eläkevelvoitteet		101	77	102
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		169	174	175
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		7 290	5 983	6 388
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	13	1 011	769	766
Johdannaisinstrumentit	5	724	191	200
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		928	621	1 112
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		2 663	1 581	2 078
Vieras pääoma yhteensä		9 953	7 563	8 466
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		22 045	20 283	21 753

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojuukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä			
Oma pääoma 31.12.2017	3 046	73	12 062	-2 187	-40	70	24	13 048	239	13 287
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9 ja 15)			7					7		7
Oma pääoma 1.1.2018	3 046	73	12 069	-2 187	-40	70	24	13 055	239	13 295
Kauden tulos			600					600	15	615
Muuntoerot				-358	1	2	-2	-358	3	-355
Kauden muut laajan tuloksen erät			0		-489	15	1	-473	-10	-483
Laaja tulos yhteensä			600	-358	-488	17	-1	-230	7	-224
Osingonjako			-977					-977	-3	-980
Muut			2					2	-1	2
Oma pääoma 30.6.2018	3 046	73	11 695	-2 545	-528	86	23	11 850	243	12 093
Oma pääoma 31.12.2016	3 046	73	12 186	-1 817	-115	58	27	13 459	84	13 542
Kauden tulos			265					265	5	271
Muuntoerot				-171	0	0	0	-170	-2	-172
Kauden muut laajan tuloksen erät					65	-5	-1	59	0	59
Laaja tulos yhteensä			265	-171	65	-5	-1	155	4	158
Osingonjako			-977					-977	-2	-979
Muut			-2					-2	0	-1
Oma pääoma 30.6.2017	3 046	73	11 473	-1 988	-49	54	26	12 635	85	12 720
Oma pääoma 31.12.2016	3 046	73	12 186	-1 817	-115	58	27	13 459	84	13 542
Kauden tulos			866					866	16	882
Muuntoerot				-369	1	1	-1	-369	-3	-372
Kauden muut laajan tuloksen erät			-9		74	11	-2	73	0	74
Laaja tulos yhteensä			857	-369	75	11	-3	571	13	584
Osingonjako			-977					-977	-2	-979
Muut			-4					-4	145	141
Oma pääoma 31.12.2017	3 046	73	12 062	-2 187	-40	70	24	13 048	239	13 287

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -358 miljoonaa euroa vuoden 2018 toisen neljänneksen aikana (I-II/2017: -170) johtuen pääosin Ruotsin kruunun ja Venäjän ruplan vaikutuksesta (I-II/2017: Venäjän rupla). Osa tästä translaatiopositiosta on suojattu ja suojaustuloksen kurssivaikutus, 18 miljoonaa euroa (I-II/2017: -2), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kursseista liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet.

Kassavirtasuojuukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojausten käyvän arvon muutoksista oli -488 miljoonaa euroa vuoden 2018 toisen neljänneksen aikana (I-II/2017: 65), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan kassavirtasuojaamiseen, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingonjako

Vuoden 2017 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Lisätietoja liitetiedossa 8 Osakekohtainen osinko.

Määräysvallattomat omistajat

Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta kasvoi 155 miljoonalla eurolla vuoden 2017 aikana johtuen pääosin Fortum Oslo Varme AS:n hankinnasta. Fortum Oslo Varme AS käsitellään tytäryhtiönä, jossa määräysvallattomilla omistajilla on 50 %:n osuus. Katso myös liite 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta							
Kauden voitto		215	-69	615	271	882	1 226
Oikaisuerät:							
Tuloverot	7	25	118	119	190	229	158
Rahoitustuotot ja -kulut		39	52	74	88	195	181
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	-24	-35	-70	-94	-148	-124
Poistot	9, 10	130	111	262	220	464	506
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		385	177	1 000	676	1 623	1 947
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-103	42	-180	-34	-347	-493
Vertailukelpoinen käyttökate		282	219	820	642	1 275	1 453
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-23	-36	-26	-33	-76	-69
Saadut korot		6	10	10	18	35	27
Maksetut korot		-44	-48	-134	-135	-187	-186
Saadut osingot		53	53	53	53	58	58
Toteutuneet kurssierot		91	-6	133	-63	-83	113
Maksetut välittömät verot		-30	-12	-46	-31	-83	-98
Muut erät		-1	-1	-3	-2	-28	-29
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		334	179	807	449	912	1 270
Käyttöpääoman muutos		27	54	-174	65	81	-158
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		361	232	634	514	993	1 113
Investointien rahavirta							
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	-118	-128	-252	-308	-657	-601
Hankitut osakkeet	6	-3 732	-25	-3 750	-51	-972	-4 671
Käyttöomaisuuden myynnit	9, 10	34	3	35	5	8	38
Myydyt osakkeet ja pääoman palautukset	6	170	0	170	0	741	911
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	12	-4	54	-5	63	43	-25
Pantattujen rahavarojen muutos	12	-113	-110	-176	72	-3	-251
Muutos muissa korollisissa saamisissa	12	17	8	19	19	34	34
Investointien rahavirta yhteensä		-3 747	-198	-3 959	-199	-807	-4 567
Rahavirta ennen rahoitusta		-3 386	34	-3 326	315	187	-3 454
Rahoituksen rahavirta							
Pitkäaikaisten lainojen nostot	13	1 733	2	1 764	36	35	1 763
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	13	-94	-172	-551	-464	-543	-630
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13	4	29	-17	61	68	-10
Osingonjako emoyhtiön omistajille	8	-977	-977	-977	-977	-977	-977
Muut rahoituserät		-2	-6	0	-4	-12	-8
Rahoituksen rahavirta yhteensä		662	-1 124	218	-1 349	-1 428	139
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		-2 724	-1 090	-3 107	-1 034	-1 241	-3 314
Likvidit varat kauden alussa ¹⁾	13	3 504	5 222	3 896	5 155	5 155	3 896
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa		-11	-26	-19	-14	-16	-21
Likvidit varat kauden lopussa	13	770	4 106	770	4 106	3 897	561

1) Avaavaan taseeseen 1.1.2018 on tehty -1 miljoonan euron oikaisu IFRS 9:n käyttöönoton vuoksi, katso liitetieto 2.1. Uusien IFRS standardien soveltaminen.

Toteutuneet kurssierot

Toteutuneet kurssierot aiheutuivat pääasiassa Fortumin venäläisten ja ruotsalaisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin ulkoinen rahoitus on pääasiassa euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termeistä erääntyy 12 kk sisällä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Muutos selvitettyissä futuureissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-199	75	-290	94	141	-243
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	365	143	260	145	-94	21
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-28	-25	-16	-4	19	7
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-111	-139	-128	-170	15	57
Yhteensä	27	54	-174	65	81	-158

Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys näytetään käyttöpääoman muutoksessa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa. Vuoden 2016 lopussa Nasdaqin markkinatakaus termiinisolimuksille päättyi ja kaupankäynti siirtyi termiineistä päivittäin selvitettäviin futuureihin. Pantatut rahavarat sisältyvät lyhytaikaisiin korollisiin saamisiin, katso liitetieto 12.

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Käyttöomaisuusinvestoinnit	122	136	224	308	690	606
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-2	-3	30	9	-17	4
Vieraan pääoman menot	-2	-4	-3	-9	-16	-10
Yhteensä	118	128	252	308	657	601

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana olivat 224 miljoonaa euroa (I-II/2017: 308). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana, 252 miljoonaa euroa (I-II/2017: 308), sisältävät aikaisemmalta vuodelta maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään 30 miljoonaa euroa (I-II/2017: 9), mutta ei aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -3 miljoonaa euroa (I-II/2017: -9). Aktivoidut vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana 3 750 miljoonaa euroa (I-II/2017: 51). Osakehankinnat vuoden 2018 toisen neljänneksen aikana sisältää pääasiassa Uniper SE osakkeiden hankinnan. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	0	0	0	0	54	54
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet ja pääoman palautukset	170	0	170	0	687	857
Yhteensä	170	0	170	0	741	911

Vuoden 2018 toisen neljänneksen aikana Fortum myi 10%:n omistusosuutensa Hafslund Produksjon Holding AS:ssa. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Nettovelan muutokset

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Nettovelka kauden alussa	899	-347	988	-48	-48	605
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9)						1
Muuntoerot	13	11	-3	3	-15	-21
Vertailukelpoinen käyttökate	282	219	820	642	1 275	1 453
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-23	-36	-26	-33	-76	-69
Maksetut nettorahoituskulut	105	7	60	-130	-199	-9
Maksetut välittömät verot	-30	-12	-46	-31	-83	-98
Käyttöpääoman muutos	27	54	-174	65	81	-158
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-118	-128	-252	-308	-657	-601
Yrityshankinnat	-3 732	-25	-3 750	-51	-972	-4 671
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	204	3	204	5	749	948
Osakaslainat osakkuusyriyksille	-4	54	-5	63	43	-25
Muutos muissa korollisissa saamisissa	-96	-102	-157	91	31	-217
Osingot	-977	-977	-977	-977	-977	-977
Muut rahoitustoiminnot	-3	-6	-1	-4	-17	-14
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	-4 366	-949	-4 303	-667	-802	-4 438
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenoön, hankitut tytäryhtiölainat ja muut muutokset	-6	-7	-18	-17	248	247
Nettovelka kauden lopussa	5 271	605	5 271	605	988	5 271

Pääomarakenne

Fortumin tavoitteena on tehokas pääomarakenne, joka samalla mahdollistaa strategian toteuttamisen. Vahva tase ja joustava pääomarakenne ovat prioriteetteja. Fortum valvoo pääomarakennettaan perustuen Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnuslukuun. Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamisista, määrältään

1 344 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 1 406). Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate lasketaan vähentämällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät. Fortumin vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate -tavoitesuhde on noin 2,5x.

Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate tunnusluku

milj. euroa	Edelliset 12kk	2017
Korolliset velat	6 041	4 885
Vähennetään: Likvidit varat	770	3 897
Nettovelka	5 271	988
Liikevoitto	1 440	1 158
Lisätään: Poistot	506	464
Käyttökate	1 946	1 623
Vähennetään: Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	493	347
Vertailukelpoinen käyttökate	1 453	1 275
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	3,6	0,8

Tunnusluvut

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat esitetty liitetiedossa 22.

	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	820	642	1 275	1 453
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	0,68	0,30	0,98	1,35
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	18 134	17 431	18 172	18 134
Korollinen nettovelka, milj. euroa	5 271	605	988	
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	3 988	360	1 815	5 443
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	224	308	690	606
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾	8,0	5,9	7,1	8,8
Oman pääoman tuotto, % ¹⁾	8,3	3,9	6,6	9,9
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ¹⁾	3,2	0,5	0,8	3,6
Korkokate	12,4	6,8	8,7	11,5
Korkokate sisältäen aktivoituneet vieraan pääoman menot	11,9	6,0	7,8	10,7
Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta/korollinen nettovelka, %	28,1	159,1	83,9	24,1
Velkaantumisaste, %	44	5	7	44
Oma pääoma/osake, euroa	13,34	14,22	14,69	
Omavaraisuusaste, %	55	63	61	55
Henkilöstön lukumäärä	8 951	8 368	8 785	
Henkilöstö keskimäärin	8 811	8 205	8 507	
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 312	888 367	888 367	
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 312	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita, 1 000 osaketta ²⁾	888 294	-	-	

1) Tiedot vuosineljänneksittäin on muunnettu vuositason lukuun ottamatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä

2) 30.6.2018 Fortumilla oli 72 580 omaa osaketta johtuen yhtiökokouksen 28.3.2018 tekemästä päätöksestä. Yhtiökokous päätti, että oikeudet kaikkiin sellaisiin Yhteistilillä olleisiin osakkeisiin ja niihin perustuviin oikeuksiin, joiden kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään ei ollut vaadittu ennen yhtiökokouksen päätöstä, on menetetty. Länsivoima Oyj:n (entinen Lounais-Suomen Sähkö Oy) sulautuessa Fortum Oyj:hin vuonna 2000 Fortum suoritti sulautumisvastikkeena annetut Fortum Oyj:n osakkeet niille Länsivoima Oyj:n osakkeenomistajille, jotka eivät olleet esittäneet osakekirjoajan ja vaatineet oikeuksiensa kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään, näiden osakkeenomistajien lukuun perustetulle yhteiselle arvo-osuustilille. Menetettyihin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä.

Konsernin lyhennetyt osavuositiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositiedot on laadittu EU:ssa käytöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositiedot -standardia noudattaen. Osavuositiedot tulee lukea yhdessä vuoden 2017 konsernitiilinpäätöksen kanssa.

Osavuositiedot esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summasta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatettavat laadinta- ja esittämisperiaatteet ovat yhtenevät konsernitiilinpäätöksessä 2017 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa lukuun ottamatta kahta uutta IFRS-standardia (IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista) sekä IFRS 2 Osakeperusteisten maksut -standardiin tehtyä muutosta. IFRS 9 ja IFRS 15 -standardien käyttöönoton myötä päivitetty uudet laadintaperiaatteet sisältyvät vuoden 2018 ensimmäiseen osavuositiedotukseen.

2.1 Uusien IFRS standardien soveltaminen

Fortum on soveltanut IFRS 9 "Rahoitusinstrumentit" laskentastandardia 1.1.2018 lähtien. Standardissa on uusia vaatimuksia rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista, suojauslaskentaa ja rahoitusvarojen arvonalentumista koskien. Fortum on soveltanut uusia säännöksiä takautuvasti, mutta käyttäen siirtymäsäännösten mahdollisuutta olla muuttamatta vertailukauden tietoja. Siitä johtuen siirtymän vaikutus on esitetty muutoksena kertyneissä voittovaroissa 1.1.2018. Suojauslaskennan muutoksia on kuitenkin sovellettu prospektiivisesti ja siten niillä ei ole vaikutusta edellisten kausien lukuihin tai niiden esittämiseen.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista sisältää kattavan viiden vaiheen mallin liikevaihdon tulouttamiseksi. Viisivaiheista mallia soveltamalla liikevaihto tuloutuu, kun tavarat tai palvelut luovutetaan asiakkaalle. Liikevaihto tuloutetaan sillä hinnalla, johon yhtiö odottaa olevansa oikeutettu. Fortum on ottanut uuden standardin käyttöön 1.1.2018 osittain takautuvasti, eli vuoden 2017 vertailutietoja muuttamatta. Osittain takautuvassa soveltamisvaihtoehdossa uuteen standardiin siirtymisestä aiheutuva kumulatiivinen vaikutus oikaistaan yhtiön avaavan taseen 1.1.2018 kertyneisiin voittovaroihin.

IFRS 9 ja IFRS 15 -siirtymästä aiheutuvat vaikutukset 1.1.2018 avaavaan taseeseen on esitetty vuoden 2018 ensimmäisessä osavuositiedotuksessa.

2.2 IFRS 9 -siirtymän vaikutukset

Suojauslaskenta

IFRS 9 yksinkertaistaa suojauslaskennan vaatimuksia ja yhdenmukaistaa ne yrityksen riskienhallinnan strategioiden ja tavoitteiden kanssa. Fortumin suojaavista hyödykejohdannaisista johtuva tulosvolatiliteetti tulee pienentymään, koska suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten käyvän arvon muutokset esitetään täysimääräisinä laajassa tuloksessa. Tuloslaskelman volatiliteetti pienenee vähitellen johtuen prospektiivisestä soveltamisesta.

Arvonalentuminen

Uudet arvonalentumissäännökset pohjautuvat odotettavissa oleviin luottotappiomalleihin ("ECL") ja ne korvaavat aiemmat IAS 39:n toteutuneisiin tappioihin pohjautuvat mallit. Uusia arvonalentumismalleja sovelletaan rahoitusomaisuuteen kuten myyntisaamisiin, lainasaamisiin ja likvideihin varoihin. Uusien arvonalentumismallien vaikutus on vähäinen.

2.3 IFRS 15 -siirtymän vaikutukset

IFRS 15-siirtymällä ei ole merkittävää vaikutusta Fortumin tiilinpäätökseen. Suurin muutos on asiakkuuksien hankinnasta aiheutuvien myyntiprovisioiden käsittely Consumer Solutions -segmentissä. IFRS 15-standardin mukaan myyntiprovisiot aktivoidaan ja poistetaan sopimuksen odotetun keston kuluessa. Ennen IFRS 15-standardin käyttöönottoa myyntiprovisiot kirjattiin pääasiassa kuluiksi ja uuden laadintaperiaatteen käyttöönotto muuttaa siten kulujen ajoittumista ja luokittelua. Muutos vaikuttaa vertailukelpoiseen käyttökatteeseen sekä investointeihin Consumer Solutions -segmentissä.

Myyntiprovisioiden käsittelyn muutoksen lisäksi joitakin erä tuloslaskelmassa ja taseessa on uudelleen luokiteltu IFRS 15-soveltamisalaan ja päämies vs. agentti-tarkasteluun liittyen.

Vaikutus vuoden 2018 toisen neljänneksen tulokseen on esitetty alla:

Tulosvaikutus milj. euroa	II/2018 ilman IFRS 15:tä				I-II/2018 ilman IFRS 15:tä			
	Myynti-provisiot	Uudelleen-luokittelut	Raportoitu II/2018	Myynti-provisiot	Uudelleen-luokittelut	Raportoitu I-II/2018		
Liikevaihto	1 156	-70	1 087	2 834	-162	2 672		
Muut tuotot	11	6	18	28	14	42		
Materiaalit ja palvelut	-618	63	-555	-1 529	149	-1 380		
Poistot	-122	-8	-130	-247	-15	-262		
Muut kulut	-153	8	-145	-292	14	-278		
Vertailukelpoinen liikevoitto	153	0	153	559	-1	558		
Tuloverot	-25		-25	-119		-119		
Kauden voitto	215	0	215	615	-1	615		
Vertailukelpoinen käyttökatte	275	8	282	806	14	820		

Vaikutus taseeseen	30.6.2018 ilman IFRS15:ta	Myynti- provisiot	Uudelleen- luokittelut	Raportoitu 30.6.2018
EUR million				
Aineettomat hyödykkeet	1 091	20		1 110
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	113	-6		107
Vaihto-omaisuus	236	0	7	243
Myyntisaamiset ja muut saamiset	1 051	-3	-7	1 041
Varat yhteensä	22 034	11	0	22 045
Kertyneet voittovarot	9 140	9		9 150
Kauden voitto	615	-1		615
Laskennalliset verovelat	740	0		740
Myyntisaamiset ja muut saamiset	925	3		928
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	22 034	11	0	22 045

2.4 Muutos IFRS 2:een Osakeperusteiset maksut

Muutos tarkoittaa osakeperusteisten maksujen luokittelua omaan pääomaan ja velkoihin. Muutoksella ei ole olennaista vaikutusta tilinpäätökseen.

2.5 IFRS 16 Vuokrasopimukset

IFRS 16 Vuokrasopimukset –standardia sovelletaan 1.1.2019 alkaen. Voimassa olevan IAS 17 –standardin mukaan vuokralle ottaja luokittelee vuokrasopimuksensa joko rahoitusleasingopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi. Uudessa IFRS 16 –standardissa luokittelu poistuu vuokralle ottajan osalta, sillä melkein kaikki käyttöoikeutta koskevat hyödykkeet tullaan kirjaamaan taseeseen. IFRS 16:n olennaiset muutokset koskevat lähinnä vuokralle ottajia:

- Kaikki vuokrasopimukset, lyhytaikaisia ja rahamääräisesti epäolennaisia lukuun ottamatta, kirjataan taseeseen.
- Sekä käyttöoikeutta koskeva omaisuuserä että siihen liittyvä vuokrasopimusvelka esitetään taseessa.

Tällä hetkellä Fortum on arvioimassa uuden standardin vaikutuksia taloudelliseen asemaansa. Arviointi sisältää:

- Nykyisen standardin mukaisten vuokrasopimusten läpikäynnin
- Toimittajalistojen läpikäynnin vuokrajärjestelyjen tunnistamiseksi
- Lisäluoton koron määrittämisen
- Tilinpäätösvaikutuksen määrittämisen
- Uuden laskentajärjestelmän implementoinnin ja integraation

Suurin osa sopimuksista on kerätty ja analysoitu. Uusia olennaisia vuokrasopimuksia ei ole tunnistettu tähän mennessä. Suurin osa vuokrasopimuksista käsittää maa-alueita ja toimistorakennuksia. Vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset olivat 170 miljoonaa euroa raportointikauden lopussa, joten IFRS 16 -standardin käyttöönoton vaikutusten konsernin tilinpäätökseen ei odoteta olevan merkittäviä. Arviointi saadaan päätökseen vuoden 2018 aikana.

Fortum suunnittelee soveltavansa siirtymäsäännösten vaihtoehtoa, jossa vertailukausia ei oikaista. Standardin käyttöönottohetkellä käyttöoikeutta koskeva omaisuuserä kirjataan yhtä suurena kuin vuokrasopimusvelka oikaistuna ennen standardin käyttöönottoa kirjatulla vuokramaksuihin liittyvillä siirtosaamisilla tai -veloilla.

2.6 Fortumin käyttämät keskeisimmät valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona.

Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-6/2018	1-3/2018	1-12/2017	1-9/2017	1-6/2017	1-3/2017
Ruotsi (SEK)	10,1722	9,9962	9,6392	9,5803	9,5900	9,5257
Norja (NOK)	9,6294	9,6737	9,3497	9,2343	9,1923	9,0030
Puola (PLN)	4,2316	4,1790	4,2556	4,2707	4,2707	4,3189
Venäjä (RUB)	71,5430	69,7770	66,0349	65,1995	63,4507	62,6996

Kauden lopun valuuttakurssi	30.6.2017	31.3.2018	31.12.2017	30.9.2017	30.6.2017	31.3.2017
Ruotsi (SEK)	10,4530	10,2843	9,8438	9,6490	9,6398	9,5322
Norja (NOK)	9,5115	9,6770	9,8403	9,4125	9,5713	9,1683
Puola (PLN)	4,3732	4,2106	4,1770	4,3042	4,2259	4,2265
Venäjä (RUB)	73,1582	70,8897	69,3920	68,2519	67,5449	60,3130

3. Kriittiset tilinpäätösarvot ja harkinnat

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet erät saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Varausten kirjaaminen olemassa olevista velvoitteista edellyttää johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä.

Tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitiilinpäätöksessä 2017.

4. Tiedot segmenteittäin

Segmenttitiedot edelliseltä 12 kk:lta	Liite	Generation ¹⁾		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot		Yhteensä	
		Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin													
Sähkönmyynti		1 690	1 649	103	121	1 331	862	853	837	26	15	4 002	3 483
Lämmönmyynti		0	0	607	523	0	0	224	258	0	0	832	782
Jätteiden käsittelyn myynti		0	0	204	195	0	0	0	0	0	0	204	195
Muut myynnit		34	28	166	175	232	235	3	6	92	87	528	531
Liikevaihto		1 724	1 677	1 082	1 015	1 564	1 097	1 080	1 101	118	102	5 565	4 991
Eliminoinnit		-5	-15	-30	-19	-4	-3	0	0	-74	-67	-112	-103
Nord Pool netotus ²⁾												-429	-367
Ulkoinen liikevaihto		1 719	1 662	1 052	996	1 558	1 094	1 080	1 101	44	35	5 023	4 520
Vertailukelpoinen käyttökate		761	603	281	262	92	57	397	438	-75	-83	1 453	1 275
Poistot		-124	-125	-173	-163	-40	-16	-144	-142	-24	-18	-506	-464
Vertailukelpoinen liikevoitto		636	478	107	98	52	41	252	296	-100	-102	948	811
Arvonalentumiset		6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Myyntivoitot ja muut	6	77	1	0	1	2	2	0	0	347	322	426	326
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		55	15	11	3	24	-4	0	0	-1	0	90	14
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	14	-30	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-30	1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		109	23	11	4	26	-2	0	0	346	322	493	347
Liikevoitto		746	501	118	102	78	39	252	295	248	221	1 440	1 158
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	0	-1	73	80	0	0	42	31	9	38	124	148
Rahoitustuotot ja -kulut												-181	-195
Tuloverot	7											-158	-229
Kauden voitto												1 226	882
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin													
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	87	90	385	386	486	486	145	125	3 735	39	4 837	1 125
Investoinnit käyttöomaisuuteen josta aktivoituja vieraan pääoman menoja	9, 10	186	174	192	170	25	7	99	152	105	187	606	690
		3	3	3	2	0	0	2	7	2	4	10	16
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	160	0	0	0	55	55	0	0	687	687	902	742

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

2) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

4. Tiedot segmenteittäin

Varat ja velat segmenteittäin

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot		Yhteensä	
		30.6. 2018	31.12. 2017	30.6. 2018	31.12. 2017	30.6. 2018	31.12. 2017	30.6. 2018	31.12. 2017	30.6. 2018	31.12. 2017	30.6. 2018	31.12. 2017
Korottomat varat		6 152	6 097	3 397	3 517	860	923	2 581	2 812	468	452	13 459	13 801
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	11	846	785	573	611	0	0	496	472	3 753	32	5 668	1 900
Eliminoinnit												-27	-19
Segmenttien varat yhteensä		6 998	6 882	3 970	4 128	860	923	3 077	3 284	4 222	483	19 099	15 682
Korolliset saamiset	12											1 344	1 406
Laskennalliset verosaamiset												59	73
Muut varat												773	696
Likvidit varat												770	3 897
Varat yhteensä												22 045	21 753
Segmenttien velat		1 234	1 210	347	400	215	285	91	124	153	207	2 041	2 227
Eliminoinnit												-27	-19
Segmenttien velat yhteensä												2 013	2 208
Laskennalliset verovelat												740	819
Muu vieras pääoma												1 159	554
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma												3 912	3 581
Korollinen vieras pääoma	13											6 041	4 885
Oma pääoma												12 093	13 287
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä												22 045	21 753
Henkilöstön lukumäärä		1 127	1 035	1 990	1 907	1 485	1 543	3 427	3 495	922	805	8 951	8 785
Henkilöstö keskimäärin ¹⁾		1 063	1 036	1 929	1 807	1 512	1 180	3 433	3 710	873	774	8 811	8 507

1) Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut toiminnot	
		Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017
Vertailukelpoinen liikevoitto		636	478	107	98	52	41	252	296	-100	-102
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	0	-1	73	80	0	0	42	31	9	38
Oikaisu erään Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		-2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		633	482	181	178	52	41	295	327	-90	-63
Segmenttien varat kauden lopussa		6 998	6 882	3 970	4 128	860	923	3 077	3 284	4 222	483
Segmenttien velat kauden lopussa		1 234	1 210	347	400	215	285	91	124	153	207
Vertailukelpoinen sidottu pääoma		5 765	5 672	3 623	3 728	645	638	2 986	3 161	4 069	276
Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin ¹⁾		5 717	5 753	3 533	3 218	573	348	3 102	3 248	1 131	475
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %		11,1	8,4	5,1	5,5	9,0	11,7	9,5	10,1	-8,0	-13,3

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2017 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2017 liitetiedossa 15 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017
Pitkäaikaisissa varoissa															
Muut sijoitukset ¹⁾	0	0	0				48	60	65				48	60	65
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				26	2	5				-25	-2	-5	0	0	0
Ei sovelleta suojauslaskentaa			0	165	100	66				-117	-29	-30	48	71	35
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				162	209	153							162	209	153
Ei sovelleta suojauslaskentaa				6	68	85							6	68	85
Muut hyödykefutuurit ja -termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	70	11	8		1	0				-42	-8	-1	28	4	7
Korolliset saamiset							60		76				60		76
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	70	11	8	359	380	309	108	60	141	-184	-39	-36	352	413	422
Lyhytaikaisissa varoissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				125	8	28				-115	-7	-7	10	1	21
Ei sovelleta suojauslaskentaa	58	0	8	413	179	253				-367	-135	-192	103	44	69
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				70	10	85							70	10	85
Ei sovelleta suojauslaskentaa				87	23	29							87	23	29
Muut hyödykefutuurit ja -termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	284	81	186	1	3	1				-193	-73	-151	92	10	36
Korolliset saamiset							31		32				31		32
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	342	81	194	696	223	396	31	0	32	-675	-215	-350	393	88	272
Yhteensä	412	92	202	1 055	603	705	139	60	173	-859	-254	-386	745	501	694

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017	30.6. 2018	30.6. 2017	31.12. 2017
Pitkäaikaisissa veloissa															
Korolliset velat ³⁾				934	1 262	1 037							934	1 262	1 037
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				268	14	28				-25	-2	-5	242	12	23
Ei sovelleta suojauslaskentaa				149	122	131				-117	-29	-30	32	93	100
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				33	38	45							33	38	45
Ei sovelleta suojauslaskentaa				2	24	43							2	24	43
Muut hyödykefutuurit ja -termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	49	14	3	1	1	1				-42	-8	-1	7	7	3
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	49	14	3	1 387	1 461	1 285	0	0	0	-184	-39	-36	1 250	1 436	1 251
Lyhytaikaisissa veloissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				629	37	39				-115	-7	-7	514	31	31
Ei sovelleta suojauslaskentaa	4	0	7	473	221	315				-367	-135	-192	110	86	131
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				2	13	12							2	13	12
Ei sovelleta suojauslaskentaa				41	46	12							41	46	12
Muut hyödykefutuurit ja -termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	243	85	160	9	4	4				-193	-73	-151	58	16	13
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	247	85	167	1 154	321	382	0	0	0	-675	-215	-350	725	191	200
Yhteensä	296	99	170	2 541	1 782	1 667	0	0	0	-859	-254	-386	1 975	1 627	1 451

1) Muut sijoitukset ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita ja koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 48 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 65). Osakkeiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sisältävät myös Fortumin omistuksen Fennovoimassa, 25 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 25).

2) Kun sähkö- ja muiden hyödykepörssiin kanssa tehdyillä standardijohdannaispimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

3) Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 248 miljoonaa euroa, josta varoja 324 miljoonaa euroa ja velkoja 76 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Kesäkuun 2018 lopussa Fortum oli saanut 101 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja korollisista saamisista ja veloista on liitetiedoissa 12 Korolliset saamiset ja 13 Korollinen nettovelka sekä liitetiedossa 18 Pantatut varat ja vastuut.

6. Yrityshankinnat ja -myynnit

6.1 Yrityshankinnat

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Hankitut tytäryhtiöosakkeet (brutto)	6	8	12	42	982	952
Hankitut osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	3 741	6	3 749	6	135	3 878
Hankitut muut osakkeet	0	4	2	4	8	6
Osakehankinnat (brutto)	3 746	17	3 764	52	1 125	4 837

Yrityshankinnat vuoden 2018 aikana

Syyskuussa 2017 Fortum ja E.ON allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan E.ONilla oli oikeus tarjota 46,65 %:n omistusosuutensa Uniper SE:ssä Fortumille julkisessa ostotarjouksessa. Fortum teki marraskuussa 2017 vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikille Uniperin osakkeenomistajille. 8.1.2018 E.ON päätti osallistuvansa ostotarjoukseen. Helmikuussa 2018 Fortum ilmoitti, että yhtiön Uniper-ostotarjouksen lopullinen hyväksymisaste oli 47,12 %. Fortumin ostotarjouksen toteutuminen edellytti useamman kilpailu- ja sääntelyviranomaisen hyväksynnät. Lopulliset viranomaispäätökset saatiin 15.6.2018. Fortumilla on mahdollisuus hankkia lisää Uniperin osakkeita Venäjän viranomaispäätösten asettamissa rajoissa 50 prosentin omistusosuuteen saakka. Ostotarjous saatettiin päätökseen 26.6.2018.

Ostotarjouksessa osakkeensa tarjonneille osakkeenomistajille maksettiin 21,31 euroa osaketta kohden. Osakkeenomistajat saivat myös Uniperin osingon vuodelta 2017, joka maksettiin varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen kesäkuun 2018 alussa. Fortum maksoi yhteensä 3,7 miljardia euroa ostetuista osakkeista. Kauppahinnasta 1,95 miljardia euroa rahoitettiin kassavaroista ja 1,75 miljardia euroa ostotarjousta varten otetulla lainalla. Ostotarjous saatettiin päätökseen 26. kesäkuuta 2018 ja Fortumista tuli 47,35 %:n omistuksellaan Uniperin suurin osakkeenomistaja.

Uniper on kansainvälinen energiayhtiö, joka toimii Euroopassa, Venäjällä ja lukuisilla muilla markkina-alueilla ympäri maailman. Uniperin liiketoiminta on hyvin linjassa Fortumin ydinosaamisen kanssa. Yhtiön voimalaitokset sijaitsevat Euroopassa ja Venäjällä ja niiden sähköntuotantokapasiteetti on yhteensä noin 36 gigawattia. Yhtiöllä on myös mittavaa trading-liiketoimintaa ja kaasuvaroja Saksassa, Itävallassa sekä Isossa-Britanniassa.

Uniperin vuoden 2017 liikevaihto oli 72,2 miljardia euroa ja vertailukelpoinen käyttökate oli 1,7 miljardia euroa. Yhtiö työllistää noin 12.000 henkilöä. Uniperin osake noteerataan Frankfurtin pörsissä.

Ostotarjouksen loppuunsaattaminen tapahtui kesäkuun lopussa 2018, minkä johdosta hankintamenolaskelmaa ei esitetä tässä osavuositarkastuksessa. Fortum arvioi hankittujen varojen ja velkojen mahdollisia käyvän arvon oikaisuja sekä harmonisoi Fortumin ja Uniperin soveltamat laskentaperiaatteet. Fortum tulee käyttämään Uniperin kesäkuun 2018 lopun tasetta hankintamenolaskelman lähtökohdaksi. Uniper on viestinyt julkaisevansa vuoden 2018 toisen vuosineljänneksen osavuositarkastuksensa 7.8.2018. Lopullinen IFRS:n mukainen hankintamenolaskelma saatetaan päätökseen yhden vuoden kuluessa.

Uniper konsolidoidaan Fortum-konserniin osakkuusyhtiönä 30.6.2018 alkaen. Hankintameno ja siihen liittyvät välittömät kustannukset, 3,7 miljardia euroa, raportoidaan kohdassa "Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä".

Fortumin osuus Uniperin tuloksesta, mahdollisten oikaisujen jälkeen, raportoidaan takautuvasti neljännesvuoden viiveellä, koska Uniper julkaisee osavuositarkastuksensa myöhemmin kuin Fortum. Fortumin kolmas vuosineljännes 2018 ei sisällä osuutta Uniperin tuloksesta. Fortumin neljännes vuosineljänneksen 2018 osavuositarkastus sisältää Fortumin osuuden vain Uniperin kolmannen vuosineljänneksen tuloksesta.

Vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut muita olennaisia yrityshankintoja.

Yrityshankinnat vuoden 2017 aikana

Fortum sai päätökseen kolmen tuulipuiston koko osakekannan hankinnan norjalaiselta Nordkraftilta tammikuussa 2017. Kauppa sisältää jo toiminnassa olevan Nygårdsfjellin tuulipuiston, kuten myös täysin luvitetut Ånstadblåheian ja Sørfjordin projektit. Fortum on aloittanut Ånstadblåheian ja Sørfjordin rakentamisen ja arvioi käyttöönoton tapahtuvan vuosina 2018 ja 2019. Näiden kolmen tuulipuiston kapasiteetin arvioidaan valmistuttuaan olevan 170 MW.

Lokakuussa 2016 Fortum käynnisti vähemmistöosakkeiden lunastusprosessin hankkiakseen loput Ekokem Oyj:n (nimi muutettu Fortum Waste Solutions Oy:ksi) osakkeet. Prosessi saatiin päätökseen maaliskuussa 2017, minkä jälkeen Fortum omistaa 100 % yhtiön osakkeista.

Huhtikuussa 2017 Fortum ja RUSNANO päättivät 50/50 yhteistyösopimuksesta, jonka tavoite on varmistaa mahdollisuus takuuhinnan piirissä (CSA) olevan tuulivoiman rakentamiseen Venäjällä. RUSNANO on Venäjän valtion omistama kehitysyritys. Fortumin ja RUSNANO:n 50/50 omistama sijoitusrahasto voitti kesäkuussa 2017 Venäjän valtion tuulihuutokaupassa oikeuden rakentaa 1000 megawattia takuuhintaista tuulivoimakapasiteettia. Jokainen investointi päätetään tapauskohtaisesti sijoitusrahaston kokonaisvaltuutuksen puitteissa. Fortumin sijoitusrahastoon sijoittaman oman pääoman määrä on enintään 15 miljardia ruplaa. Pääoma sitoutuu mikäli investointipäätöksiä tehdään (noin 5 vuoden aikana).

Hafslundin omistuksen uudelleenjärjestelyt Oslon kaupungin kanssa saatiin päätökseen 4.8.2017. Fortum myi omistamansa 34,1 %:n osuuden Hafslund ASA:sta Oslon kaupungille. Fortum hankki 100 %:n osuuden Hafslund Markets AS:stä, 50 %:n osuuden Hafslund Varde AS:stä sisältäen Oslon kaupungin jätteenpolttolaitoksen Klemetsrudanlegget AS (KEA):n, nykyisin Fortum Oslo Varde AS, sekä 10 %:n osuuden Hafslund Produksjon Holding AS:stä. Järjestelyn velaton kokonaiskauppahinta oli noin 940 miljoonaa euroa.

Järjestelyn nettokauppahinta sisältäen toukokuussa 2017 saadun osingon oli noin 230 miljoonaa euroa.

Hafslund Markets ja Fortum Oslo Varme yhdistellään Fortum konserniin 1.8.2017 lähtien. Hafslund Markets yhdistellään Consumer Solutions -segmenttiin. Fortumilla on operatiivinen vastuu tytäryhtiönä City Solutions -segmenttiin yhdistelystä Fortum Oslo Varmesta, jossa määräysvallattomilla omistajilla on 50 %:n osuus. Hafslund Produksjon Holding yhdisteltiin osakkuusyhtiönä ja se raportoitiin Generation -segmentissä kesäkuussa 2018 tapahtuneeseen myyntiin asti. Katso lisätietoja myynnistä kohdassa 6.2. Alustava liikearvo heinäkuun lopun taseesta tehdyn hankintamenolaskelman perusteella on 215 miljoonaa euroa Hafslund Marketsin ja 69 miljoonaa euroa Fortum Oslo Varmen osalta. Hankintamenolaskelma on alustava, koska kaikkia arvonmäärittäjiä, erityisesti varauksiin liittyen, ei ole vielä saatu valmiiksi.

Hafslundin hankinnan vaikutus Consumer Solutions -segmentin vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen liikevaihtoon oli 507 miljoonaa euroa, vertailukelpoiseen liikevoittoon 21 miljoonaa euroa ja vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA) 40 miljoonaa euroa (2017 liikevaihto 344 miljoonaa euroa, vertailukelpoinen liikevoitto 13 miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen käyttökate 22 miljoonaa euroa). Vaikutus City Solutions -segmentin vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen liikevaihtoon oli 84 miljoonaa euroa, vertailukelpoiseen liikevoittoon 30 miljoonaa euroa ja vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA) 46 miljoonaa euroa (2017 liikevaihto 56 miljoonaa euroa, vertailukelpoinen liikevoitto 15 miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen käyttökate 29 miljoonaa euroa).

Lokakuussa 2017 Fortum ja SUENKO perustivat yhteisyrityksen JSC Ural-Siberian Heat and Power Company (YUSTEK) vastaamaan Tyumenin alueen lämmönjakelusta Venäjällä. Fortum jatkaa yhdistetyn sähkön ja lämmön tuottajana alueella ja myy lämpöä YUSTEKille.

Joulukuussa 2017 Fortum hankki kolme aurinkovoimayhtiötä Hevel Groupilta. Pleshanovskayan (10 MW) ja Grachevskayan (10 MW) aurinkovoimalaitokset sijaitsevat Orenburgin alueella ja Bugulchanskayan (15 MW) aurinkovoimalaitos Bashkortostanin tasavallassa. Kaikki kolme voimalaitosta ovat toiminnassa ja saavat noin 15 vuoden ajan käyttöönotosta alkaen takuuhintaista (Capacity Supply Agreement, CSA) kapasiteettimaksua, joka vastaa noin 400 euroa/MWh. Laitokset otettiin käyttöön vuosina 2016 ja 2017.

2017	Hafslund Markets AS	Fortum Oslo Varme AS	Muut	Fortum yhteensä
milj. euroa				
Maksettu vastike	589	152	70	811
Maksamaton vastike	0	0	9	9
Vastike yhteensä	589	152	79	820
Hankittujen nettovarojen käypä arvo	374	84	77	535
Kurssierot	1	0	2	2
Liikearvo	215	69	1	286

milj. euroa	Hafslund Markets AS			Fortum Oslo Varme AS			Fortum yhteensä ¹⁾		
	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Käypä arvo yhteensä	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Käypä arvo yhteensä	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Käypä arvo yhteensä
Hankittujen nettovarojen käyvät arvot									
Rahavarat	158		158	37		37	201		201
Aineeton omaisuus	12	284	296	0		0	17	334	352
Käyttöomaisuus	5		5	526	207	733	604	208	811
Muut varat	179		179	21		21	206		206
Laskennalliset verovelat	-19	-68	-88	-21	-50	-71	-46	-129	-175
Muu koroton vieras pääoma	-176		-176	-39		-39	-217		-217
Korollinen vieras pääoma	0		0	-445		-445	-489		-489
Hankitut nettovarot	158	216	374	79	157	237	275	413	688
Määräysvallattomat omistajat	0	0	0	51	102	153	51	102	153
Yhteensä	158	216	374	29	55	84	225	310	535

1) Sisältää Norjan tuulipuistojen, Venäjän aurinkovoimayhtiöiden sekä muiden pienempien yrityshankintojen kautta hankitun omaisuuden kirjanpitoarvot ja käypien arvojen kohdistukset.

milj. euroa	Hafslund Markets AS	Fortum Oslo Varme AS	Muut	Fortum yhteensä
Bruttoinvestoinnit				
Rahana suoritettu vastike	589	152	70	811
Rahavarat hankituissa tytäryrityksissä	158	37	6	201
Kurssierot	1	0	2	3
Hankinnan rahavirta	432	116	65	613
Maksamaton vastike			9	9
Korollinen velka hankituissa tytäryrityksissä		445	44	489
josta Fortumin myöntämät lainat		-213		-213
Hankintahinnan oikaisut velan luonteisiin eriin	54	26	0	80
Kurssierot	0	1	2	4
Bruttoinvestoinnit hankittuihin tytäryrityksiin	486	375	121	982

6.2 Yritysmyyntit

milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto)	0	0	0	0	55	55
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	160	0	160	0	687	847
Myydyt osakkeet (brutto)	160	0	160	0	742	902

Yritysmyyntit vuoden 2018 aikana

Kesäkuussa 2018 Fortum myi 10 prosentin omistusosuutensa Hafslund Produksjon Holding AS:stä Svartisen Holding AS:lle. Svartisen on norjalainen yhtiö, jonka omistajina ovat Vantaan Energia Oy, Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab ja Oulun Seudun Sähkö. Fortum osti nyt myytävän osuuden Hafslund-omistusjärjestelyn yhteydessä vuonna 2017. Osakkeiden kauppahinta oli 160 miljoonaa euroa ja Fortum kirjasi 77 miljoonan euron myyntivoiton Generation-segmentin vuoden 2018 toisen vuosineljänneksen tulokseen.

Kesäkuussa 2018 Fortum tiedotti, että yhtiö on allekirjoittanut sopimuksen, jolla se myy 54 prosentin osuuden tytäryhtiöstään Fortum Sun B.V.:stä UK Climate Investmentsille (40 %) ja Elite Alfred Bergille (14 %). Elite Alfred Bergillä on optio ostaa korkeintaan 16 prosentin lisäosuuksia Fortumilta. Fortum Sun B.V. omistaa 100% Fortum Finnsurya Energy Private Ltd:stä ja Fortum Amrit Energy Private Ltd:stä, jotka operoivat neljää aurinkovoimalaitosta Intiassa. Kauppa arvioidaan saatavan päätökseen vuoden 2018 kolmannen neljänneksen aikana tavanomaisten yrityskaupan ehtojen toteuduttua.

Vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut muita olennaisia yritysmyyntejä.

Yritysmyyntit vuoden 2017 aikana

Fortum myi 34,1% :n omistusosuutensa Hafslund ASA:ssa Oslo kaupungille 3.8.2017 osana Hafslundin omistuksen uudelleenjärjestelyä. Fortum kirjasi 324 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton Muut-segmenttiin vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä. Myyntivoitto sisältää transaktiokulut ja se vastaa 0,36 euron osakekohtaista tulosta.

Marraskuussa 2017 Fortum myi 51%:n omistusosuutensa norjalaisesta sähkömyyntiyhtiöstä Røyken Kraft AS:stä vähemmistöosakkaalle Røyken Energiverk AS:lle. Yhtiö hankittiin osana Hafslund Markets AS:n konsernia Hafslundin omistuksen uudelleenjärjestelyssä.

Heinäkuussa 2017 Fortum myi puolalaisen kaasunjakeluyhtiön DUON Dystrybcja S.A.:n koko osakekannan Infracapitalille. Infracapital on M&G Investmentsiin kuuluva infrastruktuuri-investointeihin keskittyvä rahastoyhtiö. DUON Dystrybcja S.A. toimii Puolassa verkkokaasun ja nesteytetyn maakaasun jakeluyhtiönä. Fortum hankki yhtiön vuonna 2016 osana sähkön- ja kaasunmyyntiyhtiö DUONin yritysostoa (nykyisin Fortum Markets Polska S.A.). Fortum kirjasi Consumer Solutions -segmentin vuoden 2017 kolmannen neljänneksen tulokseen 2 miljoonan euron myyntivoiton ennen veroja.

7. Tuloverot

Tuloverot tammi-maaliskuulta 2018 olivat 119 miljoonaa euroa (I-II/2017: 190). Efektiivinen tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 16,2% (I-II/2017: 41,2%). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, ilman osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, verovapaita myyntivoittoja, verokantojen muutoksia sekä muita merkittäviä kertaluontoisia tuloveroeriä, oli 21,0% (I-II/2017: 20,2%).

Merkittävä kertaluontoinen tuloveroerä vuoden 2017 toisella neljänneksellä liittyi Ruotsin valitusuomioistuimelta saatuun päätökseen. Vuosilta 2009-2012 Fortumin oli maksettava ylimääräistä veroa ja korkoa, yhteensä 1 175 miljoonaa Ruotsin kruunua (122 miljoonaa euroa).

Fortum on aikaisempina vuosina maksanut veroja liittyen käynnissä oleviin verokiistoihin. Valitusprosessit ovat kesken ja lainopillisten arvioiden sekä niitä tukevien lausuntojen perusteella maksut on kirjattu saamiseksi, 141 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 142), sisältyen verosaamisiin. Katso lisätietoja liitetiedosta 19 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.

8. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2017 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Osinko maksettiin 10.4.2018.

Vuoden 2016 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 4.4.2017. Osinko maksettiin 13.4.2017.

9. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 064	467	467
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 15) ¹⁾	20	0	0
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 083	467	467
Tytäryhtiöhankinnat	16	30	637
Käyttöomaisuusinvestoinnit	23	7	18
Päästöoikeuksien muutos	-4	-6	0
Poistot	-38	-11	-30
Uudelleenryhmittelyt	27	8	14
Muuntoerot ja muut muutokset	3	-8	-41
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 110	486	1 064

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet

Liikearvon osuus aineettomista hyödykkeistä			
milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden alussa	613	353	353
Yrityshankinnat ¹⁾	0	1	286
Muuntoerot ja muut muutokset	1	-8	-27
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	614	347	613

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit

10. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutos

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvo kauden alussa	10 510	9 930	9 930
Tytäryhtiöhankinnat	1	21	811
Käyttöomaisuusinvestoinnit	201	302	672
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	-16	-1	-6
Vähennykset	0	-4	-8
Poistot	-224	-209	-434
Myynnit	0	0	-53
Uudelleenryhmittelyt	-27	-8	-14
Muuntoerot ja muut muutokset	-357	-149	-389
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	10 088	9 882	10 510

11. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 900	2 112	2 112
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9) ¹⁾	166	-	-
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 066	2 112	2 112
Osakkuusyritysten hankinnat	3 749	6	135
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	70	94	148
Saadut osingot	-53	-53	-58
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	-1	-1	-3
Myynnit	-83	0	-363
Pääoman palautukset	-10	0	0
Muuntoerot ja muut muutokset	-69	-47	-71
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	5 668	2 111	1 900

1) Katso lisätietoja liitetiedossa 2 Laadintaperiaatteet vuoden 2018 ensimmäisen vuosineljänneksen osavuositiedossa.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuoden 2018 toisella neljänneksellä oli 24 miljoonaa euroa (II/2017: 35), josta Territorial Generating Company 1:n (TGC-1) osuus oli 24 miljoonaa euroa (II/2017: 19) ja Stockholm Exergin (entinen Fortum Värme) osuus -4 miljoonaa euroa (II/2017: 1). Vuoden 2017 toisen neljänneksen tulos sisältää 17 miljoonaa euroa vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä myydyistä Hafslund ASA:n tuloksesta.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Uniper SE:n ja TGC-1:n (sekä vuonna 2017 Hafslund ASA:n) tulos sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositiedon ei ole vielä saatavilla. Katso lisätietoja Uniperin hankinnasta liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta tammi-kesäkuulta 2018 oli 70 miljoonaa euroa (I-II/2017: 94), josta Territorial Generating Company 1:n (TGC-1) osuus oli 29 miljoonaa euroa (I-II/2017: 20) ja Stockholm Exergin osuus 37 miljoonaa euroa (I-II/2017: 44). Vuoden 2017 kahden ensimmäisen neljänneksen tulos sisältää 31 miljoonaa euroa vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä myydyistä Hafslund ASA:n tuloksesta.

Lisätietoja osakkuus- ja yhteisyritysten osuuksien myynnistä, katso liitetieto 6.2 Yritysmyyntit.

Saadut osingot

Vuoden 2018 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum sai osakkuus- ja yhteisyrityksistään osinkoa 53 miljoonaa euroa (I-II/2017: 53), josta Stockholm Exergiltä saatu osinko oli 39 miljoonaa euroa (I-II/2017: 21). Saadut osingot vuoden 2017 kahden ensimmäisen neljänneksen aikana sisältää 24 miljoonaa euroa Hafslund ASA:ita.

12. Korolliset saamiset

milj. euroa	Tasearvo		Käypä arvo	
	30.6.2018	30.6.2018	31.12.2017	31.12.2017
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	624	652	656	689
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyrityksiltä	59	68	208	229
Rahoitusleasingsaamiset yhteisyrityksiltä	37	37	41	41
Muut pitkäaikaiset korolliset saamiset	56	56	106	111
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	776	813	1 010	1 071
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	569	569	395	395
Korolliset saamiset yhteensä	1 344	1 382	1 406	1 466

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuus- ja yhteisyrityksiltä yhteensä 720 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 905). Näihin sisältyy saamia 607 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 638) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:ita ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ita, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistusosuuksien suhteessa.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakassaaminen liittyy Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli 31.12.2017 145 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Fortum on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 88 miljoonaa euroa lisärahoitusta. TVO:n osakaslaina, 145 miljoonaa euroa, luokiteltiin 1.1.2018 alkaen osuudeksi yhteisyrityksissä. Katso lisätietoja liitetiedossa 2 Laadintaperiaatteet vuoden 2018 ensimmäisen vuosineljänneksen osavuositiedossa.

Rahoitusleasingsaamiset liittyvät Tjumenin alueella sijaitsevan kaukolämpöputkiston vuokraukseen yhteisyritykselle YUSTEKille. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

Korolliset saamiset sisältää myös 85 miljoonan euron (vuoden 2017 lopussa: 102) saamisen venäläiseltä kaasunjalostus- ja petrokemianyhtiöltä SIBURilta liittyy myytyihin OOO Tobolsk CHP:n osakkeisiin.

Lyhytaikaiset korolliset saamiset sisältää 538 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 363) pantattuja rahavaroja, jotka on pääasiassa annettu vakuudeksi hyödykejohtannaispörsseille. EMIR-asetus edellyttää täysimääräisiä vakuuksia.

Vuoden 2016 lopussa Nasdaqin markkinatakaus termiinisopimuksille päättyi ja kaupankäynti siirtyi termineistä päivittäin selvitettäviin futuureihin. Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys näytetään käyttöpääoman muutoksessa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa.

13. Korollinen nettovelka

Nettovelka				
milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017	
Korolliset velat	6 041	4 711	4 885	
Likvidit varat	770	4 106	3 897	
Nettovelka	5 271	605	988	

Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamisia, määrältään 1 344 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 1 406). Korolliset saamiset sisältävät pääasiassa pitkäaikaiset osakaslainat osittain omistetuille ydinvoimayhtiöille. Katso lisätietoja liitetiedosta 12 Korolliset saamiset.

Korolliset velat	Tasearvo		Käypä arvo	
	30.6.2018	30.6.2018	31.12.2017	31.12.2017
Joukkovelkakirjalainat	2 497	2 668	2 943	3 143
Lainat rahoituslaitoksilta	1 873	1 937	283	303
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 158	1 219	1 129	1 192
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	323	368	324	373
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	5 851	6 192	4 679	5 011
Lyhytaikaiset korolliset velat	190	190	206	207
Yhteensä	6 041	6 382	4 885	5 218

1) Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 43 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 48) ja muita lainoja 280 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 276).

2) Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden 821 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 560).

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 29 miljoonalla eurolla yhteensä 1 158 miljoonaa euroon. Maaliskuussa Fortum maksoi takaisin kaksi SEK määräistä joukkovelkakirjalainaa vasta-arvolta 413 miljoonaa euroa (4,15 miljardia Ruotsin kruunua). Kesäkuussa Fortum Oyj nosti 1,75 miljardia euroa lainaa Uniper-tarjoukseen liittyvästä valmiusluotosta.

Lyhytaikainen rahoitus sisälsi kesäkuun 2018 lopussa 101 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 113) Credit Support Annex sopimuksia. Korollinen velka kasvoi toisen neljänneksen aikana 1 638 miljoonaa euroa 4 403 miljoonasta eurosta 6 041 miljoonaa euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 1,8 % (vuoden 2017 lopussa: 2,4 %). Osa ulkoisista lainoista, 746 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 773), on vaihdettu johdannaisopimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu kauden lopussa oli 8,0 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2017 lopussa: 9,5 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen oli kauden lopussa 2,5 % (vuoden 2017 lopussa: 3,6 %).

Korollisten lainojen erääntyminen	
milj. euroa	30.6.2018
2018 ¹⁾	226
2019	802
2020	66
2021	2 266
2022	1 044
2023 ja myöhemmin	1 637
Yhteensä	6 041

1) Sisältäen käteisvakuuksia 101 miljoonaa euroa perustuen Credit Support Annex sopimuksiin. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Likvidit varat			
milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	68	1 277	715
Rahat ja pankkisaamiset	701	2 829	3 182
Yhteensä	770	4 106	3 897

Likvidit varat vähenivät vuoden 2018 toisen neljänneksen aikana 2 734 miljoonaa euroa, 3 504 miljoonasta eurosta 770 miljoonaan euroon.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 567 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 203 miljoonaa euroa. Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta. Sijoitusten keskiporkko ilman Venäjän talletuksia 30.6.2018 oli -0,03 % (vuoden 2017 lopussa: -0,27 %). PAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 401 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 246), sisältäen pankkitalletuksia EUR 388 miljoonaa (vuoden 2017 lopussa: 231), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 5,9 %.

Likvideistä varoista 227 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 3 348) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Lisäksi 543 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 549) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, jotka konsernin luotonvalvonta on erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

Kesäkuun 2018 lopussa luottolimiittien yhteismäärä ja nostamaton määrä oli 1,8 miljardia euroa (2017: 1,8). Vuoden vaihteessa Uniper-tarjoukseen liittyen Fortumilla oli omalla ilmoituksella käytettävissään sitoumukset 12,0 miljardin euron luottolimiittiin 10:stä yhteistyöpankista. Helmikuussa 2018 luottolimiittien määrä laskettiin 3,8 miljardiin euroon ja kesäkuussa 2018 1,75 miljardin lainan noston jälkeen koko Uniper-tarjoukseen liittyvä luottolimiitti mitätöitiin.

14. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset liittyen ydinjätehuoltoon koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntöön mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat veloitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

14.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	846	845	858
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	846	845	858
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 161	1 141	1 161
Rahastotavoite	1 153	1 125	1 153
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 153	1 125	1 125
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	307	280	267

Loviisan ydinvoimalaitoksen lainmukainen vastuu

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2017 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 30.6.2018 oli yhteensä 1 161 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Uusi tekninen suunnitelma valmistui vuonna 2016. Uuden teknisen suunnitelman myötä lainmukainen vastuu kasvoi johtuen käytetyn ydinpoltoaineen välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvien kustannusarvioiden päivityksestä. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2017 päätökseen ja on yhteensä 1 153 miljoonaa euroa.

IFRS-standardien mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset pienenevät 12 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopusta ja olivat 846 miljoonaa euroa 30.6.2018. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 30.6.2018 oli 1 153 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 846 miljoonaa euroa. Fortumin rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllirahastoitu yhteensä 307 miljoonaa euroa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllirahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso liitetieto 4 Tiedot segmenteittäin.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. Katso liitetieto 13 Korollinen nettovelka sekä liitetieto 18 Pantatut varat ja vastuut.

14.2 Ydinvoimalaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa lasketut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Lasketun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisut sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty yhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varausten määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
TVO:n taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	966	966	953
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	966	966	953
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 482	1 450	1 482
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 471	1 428	1 437
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	505	462	484

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta yllirahoitettu 505 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 134 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 30.6.2018 oli 1 471 miljoonaa euroa ja tasearvo 966 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 13 Korollinen nettovelka.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 200	3 298	3 398
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	2 965	3 095	3 105
Nettomäärä	-234	-203	-293
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-94	-97	-114

1) Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillistilinpäätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuutomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 18 Pantatut varat ja vastuut.

Ydinjätehuutomaksujen ja -vastuiden tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. SKB on tehnyt uuden teknisen suunnitelman vuonna 2016. Vuonna 2017 SKB lähetti ehdotetun teknisen suunnitelman SSM:lle, jonka jälkeen Ruotsin hallitus päätti ydinjättemaksuista ja vastuista vuosille 2018-2020. Ydinjättemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannusennusteisiin olettaen, että ydinvoimalan yksiköiden käyttöikä on 50 vuotta (aikaisemmin 40 vuotta).

15. Muut varaukset

milj. euroa	Ympäristövaraukset			Muut varaukset		
	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Varaukset kauden alussa	43	47	47	79	82	82
Yrityshankinnat	0	0	0	0	0	7
Varausten lisäys	0	0	0	5	25	31
Käytetyt varaukset	0	0	0	-17	-8	-35
Käyttämättömien varausten purku	0	0	0	-1	-3	-10
Diskonttauksen purkautuminen	0	0	0	0	0	0
Kurssierot ja muut muutokset	-1	0	-4	-3	0	4
Varaukset kauden lopussa	42	48	43	63	94	79
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	0	1	0	15	8	22
Pitkäaikaiset varaukset	42	46	43	47	87	57

1) Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma.

Ympäristövaraukset muodostuvat pääasiassa kaatopaikkojen peitto- ja valvontavelvoitteista sekä saastuneiden alueiden puhdistusvelvoitteista. Varauksista suurimman osan arvioidaan tulevan käytetyksi seuraavien 10-15 vuoden kuluessa.

Inkoon hiilivoimalaitoksen käytöstäpoistamisvaraus sisältyy muihin varauksiin.

16. Vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Vuoden sisällä erääntyvät	30	17	23
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	76	58	72
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	64	45	65
Yhteensä	170	120	160

17. Investointisitoumukset

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	352	425	362

Muut sitoumukset

Fortum on sitoutunut rahoittamaan enintään 93 miljoonalla eurolla Voimaosakeyhtiö SF:ää liittyen sen osuuteen Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen Suomessa. Lisäksi Fortumin jäljellä oleva suora rahoitussitoumus liittyen jätepolttolaitetta käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokseen Liettuan Kaunaksessa on enintään 7 miljoonaa euroa. Voimalaitosinvestointi toteutetaan Fortumin ja Lietuvas Energijan yhdessä omistaman Kauno Kogeneraciné Jégainén kautta.

Fortum on myös sitoutunut osallistumaan korkeintaan 13 miljoonalla eurolla yhteisyritykseen Numaligarh Refinery Limitedin (NRL) ja Chempoliksen kanssa. Yhteisyritys rakentaa ja operoi biojalostamoa Assamissa, Intiassa.

Lisätietoa osakkuus- ja yhteisyritysten osakaslainasitoumuksista, katso liitetieto 12 Korolliset saamiset.

Kesäkuussa 2018 Ruotsin hallitus hyväksyi lainsäädännön liittyen Ruotsin kansalliseen strategiaan EU:n vesipolitiikkadirektiivin implementoinnista. Suurimmat vesivoimayhtiöt perustavat yhteisen vesivoimarahaston rahoittamaan tarvittavat ympäristötoimenpiteet. Rahaston rahoituskatto on 10 miljardia Ruotsin kruunua, joka maksetaan 20 vuoden aikana ja suurimmat toimijat rahoittavat rahastoa vesivoiman tuotannon markkinaosuusien suhteessa. Fortumin osuuden oletetaan olevan 20-25% rahaston kokonaisrahoituksesta.

18. Pantatut varat ja vastuut

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Omasta puolesta pantatut varat			
Lainoista			
Pantit	288	288	300
Kiinteistökiinnitykset	137	137	177
Muista sitoumuksista			
Pantit	461	303	346
Kiinteistökiinnitykset	21	141	141
Vastuut omasta puolesta			
Muut vakuudet ja vastuut	164	179	161
Vastuut osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta			
Takaukset	553	609	598

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 30.6.2018 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2017 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Ensimmäisen neljänneksen aikana Venäjän aurinkopuistojen lainojen vakuutena olleet kiinnitykset vapautettiin (vuoden 2017 lopussa: 41).

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 13 Korollinen nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Pantit -erään sisältyy myös pantattuja rahavaroja 461 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 346), jotka on annettu Nasdaq Commodities Europessa, kansainvälisissä ICE- ja EEX-pörsseissä sekä Puolan sähköpörsissä (TGE) käytävän sähkö- ja maakaasukaupan sekä hiilidioksidipäästöoikeuksilla käytävän kaupan vakuudeksi. Katso myös liitetieto 12 Korolliset saamiset.

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 21 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 141). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergiain lain mukaan Fortum on velvoitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuoltorahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

Katso lisää liitetiedosta 14 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Omasta puolesta annetut vakuudet

Fortum omistaa Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Osallistumissopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 125).

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Takauksia on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta 30.6.2018 yhteensä 5 393 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 516 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 548 miljoonaa euroa). Takauksia on kahdenlaisia. Rahoitusmäärä (Financierings belopp) annetaan ydinjätehuoltorahaston tarkasteluhetken mukaisen alijäämän kattamiseksi olettaen, että rahastoon ei suoriteta lisämaksuja. Alijäämä lasketaan ennakoidun kulun sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotuksena laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletterings belopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät olivat 3 843 miljoonaa Ruotsin kruunua (368 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 1 550 miljoonaa Ruotsin kruunua (148 miljoonaa euroa) 30.6.2018.

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuoltorahastolle oli 36 miljoonaa euroa 30.6.2018 (vuoden 2017 lopussa: 50). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätietoa Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistöomisteisten ydinvoimaosakkuusyhtiöiden liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 14 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oyj:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

19. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Suomessa

Suomessa ei ole verovaateita tai -oikeudenkäyntejä, joiden vaikutus olisi olennainen.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Ruotsissa

Ruotsin korkovähennyksiin liittyvät verovaateet ja -oikeudenkäynnit

Maaliskuussa 2018 Ruotsin korkein hallinto-oikeus päätti, ettei se myönnä Fortumille valituslupaa vuosien 2009-2012 korkovähennyksiin liittyvässä riita-asiassa. Valitustuomioistuimen kesäkuussa 2017 antama epäsuotuisa päätös jää siten voimaan. Vuosilta 2009-2012 Fortumin oli maksettava ylimääräistä veroa ja korkoa, yhteensä 1 175 miljoonaa Ruotsin kruunua (122 miljoonaa euroa), joka kirjattiin kuluksi toisella vuosineljänneksellä 2017 ja joka maksettiin jo vuonna 2016. Nähdäksemme on perusteltua katsoa, että edellä mainitut valitustuomioistuimen ja korkeimman hallintotuomioistuimen päätökset loukkaavat EU-oikeutta ja EU-oikeuden mukaisia perusvapauksia. Fortum aikoo käyttää EU-oikeuden takaamia tapaukseen soveltuvia käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja. Lisäksi Fortum on jättänyt pyynnön keskinäisen sopimusmenettelyn aloittamisesta Ruotsin ja Alankomaiden välillä vuoden 2012 osalta.

Lisäksi Fortum on saanut vuotta 2013, 2014 ja 2015 koskevat jälkiverotuspäätökset Ruotsissa joulukuussa 2015, joulukuussa 2016 sekä lokakuussa 2017. Päätökset koskevat Fortumin alankomaalaisen rahoitusyhtiön ruotsalaisille konserniyhtiöille myöntämiä lainoja vuosina 2013, 2014 ja 2015. Näihin lainoihin liittyvät korkotulot on verotettu Alankomaissa. Ruotsin veroviranomainen katsoo kuitenkin vain puolet kunkin lainan koroista vähennyskelpoisiksi eli liiketoimintalähtöisiksi. Muita korkoja verottaja ei pidä vähennyskelpoisina. Päätökset perustuvat vuonna 2013 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut päätöksistä. Toukokuussa 2017 Tukholman hallinto-oikeus antoi päätöksensä koskien tilikauden 2013 tuloverotusta. Päätökset olivat kielteisiä Fortumin kannalta. Fortum on eri mieltä oikeuden tulkinnasta ja on valittanut päätöksestä Tukholman valitustuomioistuimeen heinäkuussa 2017. Vuosia 2014 ja 2015 koskevat tapaukset ovat edelleen vireillä hallinto-oikeudessa. Joulukuussa 2017 Ruotsin veroviranomainen luopui osittain vuotta 2013 ja vuotta 2015 koskevista vaateistaan. Lisäksi maaliskuussa 2018 Ruotsin veroviranomainen luopui osittain vuotta 2014 ja 2015 koskevista vaateistaan. Tämän johdosta vaaditun jälkiveron määrä on tällä hetkellä 239 miljoonaa Ruotsin kruunua (23 miljoonaa euroa) vuoden 2013 osalta, 242 miljoonaa Ruotsin kruunua (23 miljoonaa euroa) vuoden 2014 osalta ja 179 miljoonaa Ruotsin kruunua (17 miljoonaa euroa) vuoden 2015 osalta. Valitustuomioistuimen pitää vielä vahvistaa vuoden 2013 jälkiveroa koskeva oikaisu, koska Tukholman hallinto-oikeuden toukokuussa 2017 antaman päätöksen mukaan jälkiveron määrä oli 273 miljoonaa Ruotsin kruunua (26 miljoonaa euroa). Hallintotuomioistuimen pitää vahvistaa myös vuotta 2014 ja 2015 koskevat jälkiveron oikaisut.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella osavuositarkastukseen ei ole tehty verovarauksia vuosia 2013, 2014 ja 2015 koskevista Ruotsin verovaateista ja -oikeudenkäynneistä. Mikäli vaaditut jälkiverot jäävät lopullisiksi valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 239 miljoonaa Ruotsin kruunua (23 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2013, 242 miljoonaa kruunua (23 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2014 ja 179 miljoonaa kruunua (17 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2015. Vuotta 2013 koskeva lisävero ja korko on jo maksettu hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti heinäkuussa 2017, yhteensä 282 miljoonaa kruunua (27 miljoonaa euroa) ja lainopillisen arvion mukaisesti ne on kirjattu saamiseksi.

Ruotsin vesivoiman kiinteistöveroja koskevat oikeudenkäynnit

Fortum Sverige AB on saanut kielteisen päätöksen Tukholman valitustuomioistuimelta kesäkuussa 2018 koskien Ruotsin vesivoiman kiinteistöveron oikaisuhakemusta vuosilta 2009-2014. Päätös on vastoin hallinto-oikeuden aiemmin antamaa päätöstä. Fortum aikoo hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Kiistanalainen kiinteistövero viidelle vuodelle oli veroa 508 miljoonaa Ruotsin kruunua ja korkoa 12 miljoonaa Ruotsin kruunua (veroa 49 miljoonaa euroa ja korkoa 1 miljoonaa euroa). Mikäli valitustuomioistuimen päätös jäisi voimaan valitusprosessin jälkeen, sillä ei olisi vaikutusta Fortumin tulokseen.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Belgiassa

Fortum on saanut vuosien 2008, 2009, 2010 ja 2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Ensimmäisen asteen tuomioistuin Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös oli perusteeton ja Fortum valitti asiassa valitustuomioistuimeen.

Tammikuussa 2016 Forum sai myönteisen päätöksen valitustuomioistuimesta, jossa tuomioistuin hylkäsi veroviranomaisten tulkinnan ja vuoden 2008 verotuspäätös poistettiin. Veroviranomaiset olivat tyytymättömiä päätökseen ja valittivat päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, Hof van Cassatie'in maaliskuussa 2016. Fortumin valitukset koskien vuosia 2009-2011 ovat edelleen vireillä ja Fortum arvioi myös näiden valitusten noudattavan vuotta 2008 koskevan lopullisen päätöksen linjauksia. Osavuositarkastukseen ei ole lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Vaadittujen jälkiverojen määrä on vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu.

Marraskuussa 2015 Fortum sai Belgian veroviranomaisilta jälkiverotuspäätöksen koskien vuotta 2012. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti osavuositarkastukseen ei ole tehty asiasta verovarausta. Vaaditun jälkiveron määrä vuoden 2012 osalta on noin 15 miljoonaa euroa. Vero on jo maksettu.

Oikeudenkäynnit osakkuusyrityksissä

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj -osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustekniset työt ovat pääosin valmiit. Sähkö-, automaatio- ja mekaaniset asennukset ovat edelleen osin kesken.

Huhtikuussa 2016 jätettiin käyttö lupahakemus työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM). Käyttöhenkilökunnan simulaattorikoulutus käynnistyi helmikuussa 2017. Kuumakokeet saatiin päätökseen toukokuussa 2018. Kuumakokeissa reaktori- ja turbiinilaitosta käytettiin ensimmäistä kertaa yhtenä kokonaisuutena.

OL3 on tilattu kiinteähintaisena avaimet käteen -periaatteella konsortiolta (laitostoimittaja), jonka muodostavat AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG. Konsortioon kuuluvat yhtiöt ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista. Laitostoimittajan kesäkuussa 2018 päivittämän aikataulun mukaan OL3:n säännöllinen sähköntuotanto alkaa syyskuussa 2019. Laitostoimittajan mukaan polttoaine asennetaan reaktoriin tammikuussa 2019 ja laitosyksikkö liitetään ensimmäistä kertaa valtakunnan verkkoon toukokuussa 2019. Käyttöönotto-ohjelman mukaisesti laitosyksikkö tuottaa 2-4 terawattituntia sähköä vaihtelevin tehoin aikana, joka alkaa verkkoon liittämistä ja päättyy säännöllisen sähköntuotannon aloittamiseen.

TVO ja OL3 EPR -laitostoimittaja peruuttivat maaliskuussa 2018 allekirjoitetun sovintosopimuksen mukaisesti kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisen välimiesmenettelyn, joka koski OL3 EPR:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita kustannuksia. Välimiesosoikeus vahvisti kesäkuussa 2018 välimiesmenettelyä koskevan sovinnon sovintotuomiolla ja välimiesmenettely lopetettiin. Osapuolet peruuttivat myös Euroopan unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olleet valitukset.

OL3 EPR -projektin loppuunsaattamista ja projektin kiistoja koskeva sovintosopimus laitostoimittajakonsortioon kuuluvien yhtiöiden, Areva NP:n, Areva GmbH:n ja Siemens AG:n sekä Ranskan valtion sataprosenttisesti omistaman Areva-yhtiöiden emoyhtiö Areva SA:n tuli voimaan maaliskuun lopulla.

Sopimuksen ehtojen mukaan:

Varatakseen ja säilyttääkseen OL3 EPR -projektin loppuunsaattamiseen riittävät ja pätevät tekniset ja henkilöresurssit Areva hankkii tarpeelliset lisäresurssit Framatome S.A.S -yhtiöltä, jonka enemmistöomistaja on Electricité de France (EDF).

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt sitoutuvat siihen, että OL3 EPR -hankkeen loppuunsaattamiseen tarkoitettavat varat ovat riittävät ja ne kattavat myös kaikki asianmukaiset takuukaudet. Tätä varten on perustettu Areva-yhtiöiden rahoittama rahastomekanismi turvaamaan OL3 EPR -projektin loppuunsaattamisesta aiheutuvien kustannusten kattamisen.

OL3 EPR -laitostoimitussopimuksen avaimet käteen -periaate ja laitostoimittajakonsortioon kuuluvien yhtiöiden yhteisvastuu sopimusvelvoitteista ovat edelleen täysimittaisesti voimassa.

Sopimus myös totesi laitostoimittajan sopimuksen allekirjoittamishetkellä voimassa olleen aikataulun, jonka mukaan laitostyösköön säännöllinen sähköntuotanto olisi alkanut toukokuussa 2019.

Väliliesmenettely sovittiin 450 miljoonan euron korvauksella, jonka laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt maksavat TVO:lle kahdessa erässä.

Osapuolet vetäytyvät käynnissä olevista OL3 EPR -projektiin liittyvistä oikeustoimista, mukaan lukien väliliesmenettelystä ja Euroopan Unionin yleisessä tuomioistuimessa olevista valituksista.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt ovat oikeutettuja saamaan TVO:lta enimmillään 150 miljoonan euron suuruisen kannustinmaksun projektin aikataulunmukaisesta valmistumisesta. Mikäli laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt eivät saisi OL3 EPR -projektia valmiiksi vuoden 2019 loppuun mennessä, ne maksavat valmistumisen ajankohdasta riippuvan, enimmillään 400 miljoonan euron lisäkorvauksen TVO:lle.

TVO sai sovintoon liittyvän korvauksen ensimmäisen maksuerän, 328 miljoonaa euroa, sovintosopimuksen tullessa voimaan maaliskuussa 2018. Toinen, 122 miljoonan euron erä maksetaan OL3 EPR -projektin valmistuessa tai viimeistään 31.12.2019. TVO teki vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä 150 miljoonan euron varauksen maksimimääräisestä kannustinmaksusta, joka maksetaan laitostoimittajakonsortioon kuuluville yhtiöille OL3 EPR -projektin valmistuessa aikataulussa. TVO on saanut laitostoimittaja Areva-Siemens -konsortiolta päivitetyn aikataulun kesäkuussa 2018 laitostyösköön käyttöönotosta. Saadun tiedon mukaan OL3:n säännöllinen sähköntuotanto alkaa syyskuussa 2019, joten varausta purettiin 50 miljoonaa euroa vuoden toisella neljänneksellä. Sovintoon liittyvän korvauksen mukaiset erät TVO:lle, TVO:n maksettavaksi tuleva kannustinmaksu ja mahdollisesta projektin lisäviiveestä TVO:lle maksettava lisäkorvaus on otettu huomioon OL3 EPR -projektin kokonaiskustannusarviossa. Korvauksen mukaiset erät sekä TVO:n maksettavaksi tuleva kannustinmaksu on kirjattu katsauskaudella TVO:n konsernin taseen aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenuon.

Arevan vuonna 2016 julkistama suunnitelma liiketoiminnan uudelleenjärjestelystä toteutui vuoden 2018 alussa. Pääosa Areva NP:n liiketoiminnasta siirtyi Framatome-nimiseen yhtiöön, josta Electricité de France (EDF) omistaa 75,5 prosenttia. OL3 EPR -projekti ja sen valmistumiseen tarvittavat toimenpiteet sekä erät muut toiminnot jäivät Areva NP ja Areva GmbH -yhtiöihin, jotka ovat Areva SA:n tytäryhtiöitä.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina erässä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

20. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2017 konsernitilinpäätöksessä. Vuoden 2018 aikana ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia lukuun ottamatta Uniperin 47,35 %:n osakkeiden hankintaa.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2017 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2018 omistusosuus ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	II/2018	II/2017	2017
Myynnit	20	49	110
Ostot	190	290	472
Korkotuotot lainasaamisista	7	8	13

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	683	858	864
Rahoitusleasingsaamiset yhteisyrityksiltä	37		41
Myyntisaamiset	16	11	24
Muut saamiset	19	17	17
Pitkäaikaiset velat	293	285	287
Ostovelat	5	4	19
Muut velat	4	3	7

21. Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Katsauskauden jälkeen ei ole ollut merkittäviä tapahtumia

22. Tunnuslukujen laskentakaavat

Fortum käyttää suoritusmittareita taloudellisessa tavoiteasetannassa, ennustamisessa, segmenttien ja konsernin tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoinnissa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia. Liiketoimintojen tulosta ei voi vertailla eri raportointikausien välillä huomioimatta vertailukelpoisuuden vaikuttavia eriä ja siksi nämä erät eivät sisälly vertailukelpoiseen liikevoittoon eivätkä vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA). Keskeisiä liiketoiminnan suoritusmittareita on käytetty johdonmukaisesti vuodesta 2005 lähtien.

Fortumin taloudellisia tavoitteita pääomarakenteelle, pitkän aikavälin arvonmuodostukselle ja kannattavuudelle mitataan Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) –tunnusluvulla (pitkän aikavälin tavoite yli suhdannesyklin 2,5x), sekä Sijoitetun pääoman tuotto prosentilla (pitkän aikavälin tavoite yli suhdannesyklin vähintään 10%).

Liiketoiminnan tuloksellisuus

Käyttökate (EBITDA = Tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja)	=	Liikevoitto + poistot
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuden vaikuttavat erät
Vertailukelpoisuuden vaikuttavat erät	=	Arvonalentumiset + myyntivoitot ja muut + tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset + ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - vertailukelpoisuuden vaikuttavat erät
Arvonalentumiset	=	Arvonalentumiset + niihin liittyvät varaukset (pääasiassa käytöstä poistoon liittyvät)
Myyntivoitot ja muut	=	Myyntivoitot, transaktiokulut ja muut
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	=	Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat johdannaisinstrumentit, joihin ei voida soveltaa suojauslaskentaa IFRS 9 mukaisesti.
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	=	IFRIC tulkinnan nro 5 mukainen vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto} + \text{osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (tappiosta)} + \text{oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	=	Oikaisu liittyen IFRS 9 -kirjauksiin, merkittäviin myyntivoittoihin sekä arvonalentumisiin
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta)

Pääomarakenne ja pitkän aikavälin kannattavuus

Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$

22. Tunnuslukujen laskentakaavat

Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset
Osakekohtaiset tunnusluvut		
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Muut tunnusluvut		
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO) /Nettovelka, %	=	$\frac{\text{Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO)}}{\text{Korollinen nettovelka}} \times 100$
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyhtiöosakkeisiin ja muihin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Korkokate sisältäen aktivoituneet vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot}}$
Efektiivinen tuloverokanta	=	$\frac{\text{Tuloverot}}{\text{Voitto ennen veroja}}$
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta	=	$\frac{\text{Tuloverot - verokannan muutosten vaikutukset ja merkittävät kertavaikutteiset veroerät}}{\text{Voitto ennen veroja ilman osakkuus- ja yhteisyritysten voittoja ja verottomia myyntivoittoja tai -tappioita}}$
Edelliset 12 kk	=	Raportointitietä edeltävät 12 kuukautta

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus						
TWh	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Pohjoismaat	88	88	209	201	392	399
Venäjä	241	238	530	522	1 035	1 046
Tjumen	22	23	46	47	95	92
Tseljabinsk	8	8	18	17	33	35
Venäjän Uralin alue	61	61	131	131	261	260

Keskimääräiset hinnat						
	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	39,0	27,4	38,8	29,3	29,4	34,1
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	42,0	30,9	42,0	31,9	33,2	38,2
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	38,5	28,5	38,8	30,1	31,2	35,5
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	38,5	28,5	38,7	30,1	30,8	35,1
Sähkön spot-hinta Venäjän ensimmäisellä hinta-alueella, RUB/MWh ¹⁾	1 191	1 148	1 189	1 164	1 204	1 217
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	539	492	600	539	535	567
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	36,0	29,8	35,7	35,5	34,2	34,3
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 755	3 614	3 755	3 614	3 685	3 755
Keskimääräinen kapasiteettihinta CCS-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	137	138	147	148	148	148
Keskimääräinen kapasiteettihinta CSA-kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	957	819	1 054	901	899	977
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 004	1 012	1 008	1 023	1 041	1 033
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	14	5	12	5	6	9
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	89	76	87	79	84	89
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	75	51	71	53	55	64

1) Ilman kapasiteettitariffia.

2) Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot				
TWh	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017	
Pohjoismaiset vesivarastot	76	81	86	
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	83	84	83	

Vienti / tuonti						
TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-2	-4	-4	-7	-15	-12
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	2	1	3	3	6	7
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	0	-3	-1	-4	-9	-5

Venäjän sähköreformi						
%	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	80%	79%	80%	80%	81%	81%

Saavutetut sähkön myyntihinnat						
	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Generation-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	33,1	30,0	33,4	31,3	31,8	32,8
Russia-segmentin sähkönhinta, RUB/MWh	1 803	1 738	1 840	1 807	1 813	1 830
Russia-segmentin sähkönhinta, EUR/MWh ¹⁾	24,4	27,0	25,7	28,5	27,5	26,1

¹⁾ Muunnettu käyttäen keskiarvoja.

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähkönmuutanto						
TWh	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Sähkönmuutanto Euroopassa	11,2	11,9	24,9	24,7	46,6	46,8
Sähkönmuutanto Venäjällä	6,7	6,1	15,0	13,0	26,3	28,3
Sähkönmuutanto muissa maissa	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3	0,4
Yhteensä	18,0	18,0	40,1	37,8	73,2	75,5

Lämmöntuotanto						
TWh	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Lämmöntuotanto Euroopassa	1,7	1,4	5,3	4,3	8,6	9,6
Lämmöntuotanto Venäjällä	3,7	3,1	12,4	11,3	20,0	21,1
Yhteensä	5,3	4,6	17,7	15,5	28,6	30,8

Sähkönmuutantokapasiteetti segmenteittäin			
MW	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
Generation ¹⁾	7 862	7 842	7 862
City Solutions	782	756	775
Russia	4 913	4 512	4 794
Muut	292	155	292
Yhteensä	13 848	13 265	13 722

1) Kapasiteetti sisältää Meri-Porin 308 MW, joka on Energiaviraston tehoreservissä heinäkuusta 2017 kesäkuuhun 2020. Kapasiteetti on vähentynyt Oskarshamin 1 -yksikön (205 MW) sulkemisen takia kesäkuun 2017 lopussa.

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin			
MW	30.6.2018	30.6.2017	31.12.2017
City Solutions	4 771	3 806	4 671
Russia	10 229	9 920	10 094
Yhteensä	14 999	13 726	14 765

Sähkönmuutanto lähteittäin Pohjoismaissa						
TWh	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	5,1	4,9	11,6	10,2	20,9	22,3
Ydinvoima	5,6	6,1	11,9	12,8	23,0	22,1
Lämpövoima	0,2	0,6	0,8	1,1	1,6	1,3
Yhteensä	11,0	11,6	24,3	24,1	45,4	45,6

Sähkönmuutanto lähteittäin Pohjoismaissa						
%	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	48	42	48	42	46	51
Ydinvoima	49	53	49	53	51	47
Lämpövoima	3	5	3	6	3	1
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Sähkönmyynti						
milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Sähkönmyynti Euroopassa	625	459	1 453	1 017	2 244	2 680
Sähkönmyynti Venäjällä	195	192	443	427	837	853
Sähkönmyynti muissa maissa	6	2	12	3	9	18
Yhteensä	826	654	1 908	1 448	3 089	3 549

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti						
milj. euroa	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Lämmönmyynti Euroopassa	85	91	351	267	524	608
Lämmönmyynti Venäjällä	33	42	121	155	258	224
Yhteensä	118	133	471	422	782	831

Sähkönmyynti alueittain						
TWh	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Suomi	5,7	5,5	12,3	11,4	22,5	23,4
Ruotsi	7,3	7,4	16,6	15,8	30,8	31,6
Venäjä	8,0	7,1	17,2	15,0	30,5	32,7
Norja	2,9	0,3	8,3	0,8	7,2	14,7
Muut maat	-0,3	0,7	0,9	1,4	2,9	2,4
Yhteensä	23,6	21,0	55,3	44,4	93,9	104,8

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Lämmönmyynti alueittain						
TWh	II/2018	II/2017	I-II/2018	I-II/2017	2017	Edelliset 12kk
Venäjä	3,5	3,2	11,9	11,5	19,8	20,2
Suomi	0,6	0,8	2,3	2,2	3,9	4,0
Puola	0,3	0,6	2,0	2,2	3,7	3,5
Muut maat	0,5	0,3	2,0	1,0	2,5	3,5
Yhteensä	5,0	4,9	18,2	16,9	29,9	31,2